

Prioriteetidid pealinnas

Tallinna uus eelarve sai allkirja. Munitsi-paalturgude ametnike palgakulud paisusid 48% võrra, laste-aednike omad 4%. Linnapea sõnul on lasteaiad prioriteet. lk 8

Kellelt osta elektrit?

Täpselt nädal aega on jäänud valida endale elektrikpakett. Eesti Päevalehest saate vastused korduma kippuvatele küsimustele, hulga nõuandeid tarbija-kaitselt ja ennustuse tulevikuks. lk 10–11

Tagasitulek olgu tööandja asi

Valmis viie riigi toimetulekutoetuste maksmise süsteemi analüüs. Selgeks eeskujuks seatakse Hollandit, kus hinnatakse töövõimetuse asemel just -võimekust ja tööandjal on juhtiv roll töötaja tööle naasmisel. lk 6

Sahkerdama sunnitud

Haiglatele annetusraha eest aparatuuri muretsevad fondid skeemitavad maksuametiga, et aparatuuride pealt ei peaks tulumaksu maksma. lk 7

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 274 | ESMASPÄEV, 3. DETSEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

Foto: Siim Lövi

Advendiaeg ajab inimesed poodi

Kaubanduskeskuste parklad on autosid tuubil täis: inimesed tasakaalustavad saabuvat jõulurahu pöörase ostlemisega ja pudukaupmeestel on põhjust kahekordselt rõõmustada.

Ain Lutsepp: teatriliit ei ole poliitiline, aga me toetame alanud protsesse

„Teatriliit pole poliitiline organisatsioon, aga me peame arvestama sellega, mis ühiskonnas toimub. Me toetame neid praegu alanud protsesse,” kinnitab demokraatia kriisile ja Harta 12-le viidates äsja teatriliidu esimeheks tagasi valitud Ain Lutsepp intervjuus.

„See, et rahvas tuleb teatrisse, võib tähendada, et teatris on rohkem usaldust kui mujal,” ütleb Lutsepp, kelle sõnul on teatrite käibeid vaadates tege-mist olulise majandusharuga. „Poliitikute suhtumine teatrisse ja laiemalt kultuuri näitab nende suhtumist oma valijatesse.”

„Meie riigis puudub palga-poliitika. Tekivad hüppelised palgatõstmise vajadused,” viitab Lutsepp viimase kolme aasta 18-protsendilise inflatsiooni mõjule ja selgitab, et olukord vastandub Skandinaavia maa-dele, kus palgad tõusevad igal aastal inflatsiooni taktis. lk 2–3

JUHTKIRI

Energiavaesed ja elektriturg

Vabaturule üleminekut õigustatakse sageli sellega, et see toob tarbijale soodsamad hinnad ja avaramad valikuvõimalused. Elektrituru puhul see aga ei kehti. Tarbijatel on oodata hinnatõusu: tõusevad ka võrgupakettide hinnad.

Elektripaketti valivatel tarbijatel on küsimusi rohkem kui vastuseid: kas valida fikseeritud hinnaga pakett või mitte? Kas rohelise energia pakett või mitte? Mida teha öö- ja päevaenergiaga? Keegi ei tea täpselt, milliseks elektri hind tulevikus kujuneb. Ning selge on see, et selles tarbijate segaduses üritavad ettevõtted kalastada, määrides kohati just kõige vähem informeeritud tarbijatele – näiteks pensionäridele, kellel pole võimalust internetis eri pakettide võrdlustabeleid kasutada – pähe kõige kallimaid pakette.

Võrreldes kasvõi eurole ülemineku või valimiskampaaniatega, on ka avalik teavitustöö tarbijate seas olnud nõrk.

Jah, võidakse ju öelda, et ehk motiveerib kallinev elektrihind inimesi energiat ja sedakaudu ka keskkonda säästma. Kuid paraku ei sõltu energia- ja keskkonnasääst Eestis niivõrd üksikute tarbijate, kuivõrd ettevõtete ja avaliku sektori otsustest. Näiteks Eesti kaugküttesüsteemid on kurikuulsad suurte soojakadude poolest, inimesed aga end kaugküttevõrgust reeglina lahti ühendada ei saa. Avalik sektor ja küttefirmad lahutavad käsi: renoveerimine

on väga kallis. Ja nii mak-savadki tavalised tarbijad „õhu kütmise” kinni.

Tõusvad küttekulud ja kasvav elektrihind võivad tekitada olukorra, kus kulutused energiale hakkavad paljudele perekondadele lihtsalt üle jõu käima.

Euroopa Liidu nn energia-vaesuse direktiiv kohustab liikmesriike defineerima „kaitsetuid tarbijaid” ja tagama toimetulekuprobleemidega inimestele elektri tarbimise võimaluse. Ka Eesti riigikontroll on osutanud, et mitmes Euroopa riigis on tarbijate kaitsmiseks kasutusel hinnaregulatsioon, mis võimaldab väikese sissetulekuga tarbijatele teatud mahus madalama tariifiga elektri müümist. Samuti on mitmed riigid läinud seda teed, et vähekindlustatud tarbijatele antakse teatud koguses tasuta elektrit ja elektritootjatel on keelatud talvekuudel elektriihendust katkestada.

Eestis „sotsiaalelektrit” olema ei saa, on kinnitanud riigiametnikud. „Energiavaestele” peab piisama olemasolevatest sotsiaaltoetustest. Paraku on see naiivne lootus, sest ametlik toimetulekupiir on Eestis teadagi liiga madal ja ka eluasemetoetust ei saa kaugeltki kõik, kes seda realselt vajaksid. ●

REPLIIK

Kvaliteethumorist Ansip

Eesti ja inglise huumor olla sarnased. Kui Ansip semantiliselt vabandab ja pärast täpsustab, et sularahakantimine, Meikari tagakiusamine ja Michali roll selles mängus siiski vabanduse alla ei kuulu, vaid ta vabandas mõningate PR-vigade ja mõne jaoks liiga aeglase palgatõusu pärast, ning keerab vindi peale puändiga, et andeks paluja saab patud andeks, siis mille eest ta lõpuks vabandab ja millised patud arvab andeks saavat? Kas Reformierakonna poliitilise läbikukkumise tervikuna? Mis indulgentside kontseptsiooni järgi annab õiguse moraalselt puhtalt leheltd edasi minna? JOKK? Kvaliteethumor igal juhul. Ainult selles inglise poliithumoriseriaalis kodanikuna elamine pole sugugi lahe. ● **Mart Niineste**

Lk 4 Kadri Ibrus laste turvalisusest

Lk 5 Umberto Eco sellest, kuhu kadus häbi

MILITAARVÕISTLUS

Kaitseliit korraldab tuleva aasta 7.–10. augustil Põhja-Eestis Erna retke asemel uue rahvusvahelise sõjalis-sportliku võistluse. Osalevad neljaliikmelised võistkonnad, võistlus toimub iga kord eri kohas. **Delfi**

16-TUNNINE ÖÖISTUNG

Riigikogu võttis laupäeva hommikul kell pool kuus lõppenud istungil 66 poolthäälega vastu alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse, millega tõstetakse alkoholiaktsiisi

ajavahemikul 2013–2016 viis protsenti aastas. Keskerakond lubas istungite venitamisega jätkata, kui ei saa homseks koalitsiooni-erakondadelt nõusolekut elektriaktsiisi alandamiseks. **EPL/ERR**

Ain Lutsepp: rahvas tuleb teatrisse, sest seal on rohkem usaldust kui mujal

Intervjuu

Andres Laasik
toimetaja

Ain Lutsepa sõnul pole teatriliiit poliitiline organisatsioon, kuid see peab arvestama ühiskonnas toimuvaga.

Möödunud nädalal toimunud üldkogul valis Eesti teatriliiit teist korda liidu esimeheks Ain Lutsepa.

●● **Teatriliiidu vastuvõetud avaldused [vt kõrvallugu] kirjutatakse: „Teatriliiit on oma tegevuses kogenud, et sotsiaalpartnerina pole me olnud riigivõimu jaoks tõsiselt võetav, meie seisukohtadega ei ole soovitud arvestada ning neile on vastatud demagoogia ja tühjade lubadustega.” Milline tegevus on andnud alust sellisteks hinnanguteks?**

Eesti teatriliiit on eeskosteor-ganisatsioon, mis seisab oma liikmete huvide eest. Meiega võiks läbi rääkida, partnerid on olemas. Iga poliitilise jõu tulekuga on tarvis sotsiaaldialoogiga uuesti otsast alustada. Kultuuriminister Rein Lang on öelnud otse välja, et siduvaid lepinguid ei tehta.

Ei kuulata ka teisi. Paistab, et arstide streik on siiski suhtumist muutnud. See oli oluline sündmus. On näha, et töörahust ollakse huvitatud.

Riigivalitsemises võiks keh-tida põhimõtet ja järjepidevus. Isegi mõnele meie kirjale pole vastatud. Aga meie asi ei ole olukorra üle kaevata, meie eesmärk on dialoogi kestvus, jätkuvus. Nüüd on märgata seoses ühiskondliku aktiivsuse tõusuga ka riigivõimu aktiivsust. Aga ma loodan, et see ei ole ajutine, vaid jätkuv.

●● **Olukorra parandamiseks pakutakse „aktiivset oma huve selgelt kaitsvat kodanikupõhiseid”.** Mida see tähendab? Millised aktsioonid ja vahen-

did on teatriinimestel partnerite mõjutamiseks?

Me pole protestipartei, aga kui tarvis, esitame protesti. Meil on eesmärk, millest me ei tagane. Teatriliiidu üldkogul vastu võetud otsuse 11 punkti [vt kõrvallugu] on töökäsk meile endale, teatriliiidule. Oma tegevusega väärtustame oma kutset ja tööd.

Meie inimesed peaks julgemalt avaldama tööandjatele oma seisukohti, arvestama olemasolevaid sõlmitud lepinguid, mitte kartma suhelda tööandjate ja oma esindajatega. Hirm on ühiskonnas olemas. Hirm on ületatav, surm mitte – Hermann von Keyserling.

●● **Teatrite palgafondi tõus 4,4 protsenti tuleval aastal on samas suurusjärgus 2013. aasta riigieelarve tegeliku kasvuga. Sama palju kasvavad ka pensionid. Miks pole teatriliiit sellise kasvuga rahul?**

Ega meil ole muud teha, kui sellega leppida. Tähtis on, et see 4,4 protsenti läheks ikka tõesti palkadeks. Küsisime 20 protsenti, ka kultuuriminister Rein Lang küsis.

Pragune palgatõus ei taast 2008. aasta olukorda, pärast

tab inflatsioonile. Meil puudub stabiilsus.

●● **Üldkogu otsuses on juttu õigusest saada oma töö eest väärilist ja kvalifikatsioonile vastavat palka, seda täpsustatakse: „kõrgharidusega ja erialast tööd tegeva kultuuritöötaja töötasu alammäär ei tohiks seejuures olla madalam riigi keskmisest töötasust. Praegu moodustab kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimumtöötasu 60,3 protsenti vabariigi keskmisest töötasust, mis oli 2012. aasta II kvartalis 900 eurot.” Millistele ühiskondlikele lepetele selline õigus tugineb?** Selle küsimusega on pikalt tegelnud teenistujate ametiliitude keskorganisatsioon TALO, kuhu kuulub 1993. aastast ka Eesti teatriliiit. Selle organisatsiooni juhtide Ago Tuulingu ja Toivo Roosimaa järgi on see õigus, mis on näiteks Saksamaal ja Skandinaavia maades lepingute-ga tagatud. Õigluse seisukohalt on tähtis maksta väärilist tasu inimestele, kes omandavad spetsiifilise eriala ja õpivad seda kaua: et maksta kinni õppimise kulud. See põhimõte väärtustab haridust ja haritust, kompetentsi ja kvalifikatsiooni.

Teatriliiidu osalusel toimunud läbi-rääkimistel on seda põhimõtet eesmärgiks peetud, osapooled pole seda vaidlustanud ja seda on arvestatud.

●● **Sõnavõttudes oli juttu väsimusest, viimase piiri peale jõudmisest. Milliseid arengusuundi on ette näha?**

Mulle lähedase Eesti Draamateatri sarnased teatrid saavad mujal toetust 70 protsenti eelarvest. Draamateatri omatulu osa on umbes pool eelarvest, mis on erakordne. Enamik Eesti teatreid töötab majandusliku suutlikkuse piiri peal.

Eestis on olemas väljakujunenud teatrisüsteem, kus on erineva omandivormiga

eri tüüpi teatrid. Ükski vorm pole välistatud. Aga need süsteemid ei ole isereguleeruvad, need vajavad korramist, et inimesed saaks selles süsteemis elada ja töötada. Hariduses ja kultuuris vabaturumajandus ei toimi.

Meie riigi põhiseaduse preambulis on kirjas meie riigi eesmärk: eesti kultuuri säilimine. Gert Raudsep [NO-teatri näitleja] ütles üldkogul, et minnalaskmisel tulevad Eesti teatrisse kümne aasta pärast möödapääsmatult ettearvamatud muutused.

●● **Teatriliiidu otsuse preambulis on hinnang Eesti poliitilisele olukorrale, juttu on võimu ja rahva vahelisest usalduskriisist [preambulis oli ka viide Harta 12-le]. Teatriliiidu üldkogul tekkis elav arutelu, kuivõrd sekkub see osa otsusest parteipoliitikasse. Milline on teatriliiidu seisukoht?**

Teatriliiit pole poliitiline organisatsioon, aga me peame arvestama sellega, mis ühiskonnas toimub. Me toetame neid praegu alanud protsesse. Tuleb küsida enda käest, mida tähendab demokraatia uuendamine. Ümarlauad on ümarad lauad.

Me räägime läbi minist-riga, järelikult räägime läbi poliitikuga. Teatriliiidul pole siin eelistusi, sest tegemist on rahva valitud võimuga. Meil pole õigust öelda, et teatriliiit ei räägi kellegagi läbi.

Ühiskondlikud kokkulepped on tähtsad. Vaatan huviga seda, et soomlased-rootslased tegelevad probleemiga, kuidas elada kiiresti vananevas ühiskonnas. Eituse asemel peab olema jaatus. Tuleb jätkata, dialoogi pidada ja edasi minna.

●● **Teatriliiidu üldkogul oli sõnavõtte, mis panid sisulise kahtluse alla eestlaste teatrilem-buse ja suure teatrikülastatavuse. Üldkogu dokumentides see teema ei jõudnud. Mida teatriliiit sellest suure tööga saavutatud statistikast arvab?**

KUI LIIGA RISKANTNE, SIIS LNG-TERMINALI MUUGALE EI TULE

Elering teatas, et kui Muuga sadamasse LNG-terminali rajamine on liiga ohtlik, siis seda sinna ei tule – praegu oodatakse uurimistulemusi. Kohalikud kardavad, et metaani käitleva LNG-terminali

rajamine piirkonda, kuhu planeeritakse ka propaani käitlev LPG-vedelgaasiterminal ja pump-hüdroakumulatsiooni elektrijaam, põhjustab ohtude liigse kuhjumise. **Delfi**

EUROOPA KESKPANK: VÕLAKIRJAOST VIIB SIHINI

Euroopa Keskpanka nõukogu liige Christian Noyer ütles, et keskpanka võlakirjade ostmise programmil on märkimisväärne mõju euroala riikide laenukulude langetamisele ja see hajutab

hirme euroala tuleviku pärast. Ta lisas, et on kindel euroala taastumises tuleval aastal, kui tänavune ränk majanduse kokukuivamine ja kasvav tööpuudus on üle elatud. **ERR**

Täna digilehes

●●● Rühm USA astronoomide asus otsima maavälise tsivilisatsiooni märke - Dysoni sfääre.
●●● Kodutut aidanud politseinik sai sotsiaalmeedias kangelaseks.

Teatrikülastajasse tuleb suhtuda lugupidamisega, usub Lutsepp.

Foto: Ilmar Saabas

Kas teater peaks olema vähem kvaliteetne, vähem kättesaadav või rohkem ühetaoline, et see kahtluse alla pandud statistiline number väheneks ja n-ö normi piiridesse langeks?

See, et rahvas tuleb teatrisse, võib tähendada, et teatris on rohkem usaldust kui mujal.

Ma ei pea ühtegi teatritvormi välistatavaks. Muusikal, mis inimesi teatrisse veab, võib olla väga professionaalselt tehtud kunst. Teater võib kasutada kõiki vahendeid, et toime tulla.

Kui võtta aluseks teatrite käibenumbrid, siis tegemist on olulise majandusharuga.

Praeguse miljoni teatrikülastuse pealt võib teatrikülastajate arv väheneda, sest praegune töö on maksimumi piiril. Teatrikülastajat tuleb kaitsta ja hoida, temasse tuleb suhtuda lugupidamisega, nii nagu me

Mida tähendab demokraatia uuendamine? Ümarlaud on ümarad lauad.

ootame, et suhtutaks teatritegijaisse. Kahjuks käib praegu teatripileti hind paljudele üle jõu. Teatrikülastajad on valijad

ja poliitikute suhtumine teatrisse ja laiemalt kultuuri näitab nende suhtumist oma potentsiaalsetesse valijatesse.

●● **Sõnades ühiskonnalt uuendusi ja muutusi ootav teatrilii valis saajaprotsendise toetusega endise esimehe teiseks ametiajaks tagasi. Mis võlusõnaga veenis senine juhatus teid jätkama?**

Ma hoolin teatrist ja teatritegijatest. Ei tea, kas seni oleme oma asja hästi või halvasti ajanud, aga teater läheb mulle korda. Rohkem öelda pole. ●

Eesti teatriliiidu peakoosoleku otsus

Vastu võetud teatriliiidu peakoosolekul 26. novembril 2012

Eesti teatriliiit tunneb muret seoses Eesti ühiskonnas leviva usalduskriisiga riigivõimu suhtes. Täna ses reaalspoliitilises kultuuris on tegemist eeskätt aususe, vastutustunde ja enesekriitika kriisiga. Toimimast on lakanud igapäevane tagasiside võimude ja avalikkuse vahel, mis annab võimule teadmise, et ta esindab õiguspäraselt rahvast, ning avalikkusele kindluse, et võimul on tema esindajad. [- -] Sellise olukorra muutmiseks on vajalik Eesti teatritöötajate aktiivsem ja oma huve selgelt kaitsev kodanikupositsioon, mida saame väljendada nii oma loomingus kui ka ühiskondlikus tegevuses, nii organisatsioonina kui ka üksikisikutena. Eesti teatriliiidu peakoosolek peab [- -] olulisemateks ülesanneteks [- -]:

1. Juhtida vabariigi valitsuse 1. tähelepanu sellele, et kultuuritöötajatel on õigus saada oma töö eest väärilist ja kvalifikatsioonile vastavat palka ning kõrgharidusega ja erialast tööd tegeva kultuuritöötaja töötasu alammäär ei tohiks seejuures olla madalam riigi keskmisest töötasust. [- -]

2. Pöörduda kultuuriministeeriumi, vabariigi valitsuse ja riigikogu poole ettepanekuga seadustada riikliku tegevustoetuse eraldamiseks etendusasutustele arvestusliku inimtööaasta (AITA) põhimõte ja kinnitada AITA tegelikuks väärtuseks vähemalt eelneva kalendriaasta III kvartali riigi keskmine täistööajaga töötaja aastatöötasu koos kõikide maksudega.

3. Töötada välja kolmepoolne dokument – teatritöötajate maatriks-palgaüsteem kultuuriministeeriumi, Eesti etendus- asutuste liidu ja Eesti teatriliiidu poolt selle rakendamiseks riikliku tegevustoetuse taotlemisel.

4. Täienduskoolituste ning kutseeksamite korraldamise kaudu jätkata teatrite tehniliste töötajate erialase kompetentsi vastavusse viimist rahvusvaheliste kutsenõuetega. Koostöös kutsekoja, Eesti teatriliiidu

ja Eesti etendus- asutuste liiduga kinnitada teatriametite klassifikaator kasutamiseks kõikides etendus- asutustes.

5. Toetada õppeteatri, hästi- toimiva õppeotstarbelise ja vastavate töökodadega varustatud teatrilava loomist Tallinna, mis teenindaks teatritest sõltumatult etenduskunste õpetavaid kõrgkooli.

6. Pöörduda koos kultuuriministeeriumi, kõikide etenduskunste õpetavate kõrgkoolide ja Tallinna balletikooliga haridus- ja teadusministeeriumi poole õpilaslavastuste rahastamise süsteemi väljatöötamiseks ning tagada seejuures igale lavastajatudengile võimalus teha kooli jooksul vähemalt üks täismahuline lavastus.

7. Pidada – sarnaselt Eesti muusika- ja teatriakadeemia- le – otstarbekaks nelja- aastase bakalaureuseõppe enistamist Tallinna ülikooli koreograafiaosakonnas, mis vastab paremini tantsukunsti õpetamise spetsiifikale. Kaheaastane magistrantuur jääb erioskuste põhjalikumaks omandamiseks ning praktiliste ja teoreetiliste teadmiste ühendamiseks.

8. Taotleda kaitseteenistuse edasilükkamise küsimuse lahendamist, pidades silmas meesüli- õpilasi, kes õpivad nelja- aastase nominaalse õppeajaga etenduskunste õpetavates kõrgkoolides, et nad saaksid stuudiumi lõpetada täismahus ja koos oma kursusega.

9. Jätkata koos kultuuri- ja sotsiaalministeeriumiga vastava seadusandliku baasi loomist vabakutseliste loovis- kute sotsiaalse kaitstuse kindlustamiseks.

10. Pöörduda kultuuriministeeriumi, vabariigi valitsuse ja riigikogu poole ettepanekuga kutsuda kokku töö- grupp etendus- asutuste seaduse kaasajastamiseks. Eesti etendus- asutused vajavad oma tegevuse reguleerimiseks eraldi seadust.

Jätkata koos kultuurka-
11. pitaliga teatrilast kir-
jastustegevust vähemalt seni-
ses mahus.

Poliitikud arutavad ka saunapileti hindu

Nõukogud

Eelmisel nädalal kirjutas Eesti Päevaleht Tartu linna äriühin- gute viimse piirini politiseeri- tud nõukogudest. Ereda näi- tena paistis silma Anne sauna nõukogu, kuhu on määratud Tartu võimuparteidest Jüri Sasi, Oleg Nesterenko (mõle- mad Reformierakonnast) ja Andres Sallo (IRL).

Eesti Päevaleht küsis Anne sauna nõukogu koosoleku- te protokolli, kuid nõukogu esimees Jüri Sasi keeldus nen- de avaldamisest: „Nõukogu koosolekute protokollid on äriühingu sisedokumendid ja neid pole seetõttu kusagil avalikustatud. Nõukogu koosole- kute protokollid sisaldavad ka infot, millele on juurdepääs sea- duse kohaselt piiratud.”

Küll nõustus Sasi rääkima üldiselt arutusel olnud teema- dest. Selgus, et lisaks tavapära- sele eelarve täitmise ja kehtesta- mise arutelule vaagis nõukogu ka saunateenuste hinna kujun- damist, suvist remondiperioo- di, pörandate läbivoolu ja tule- tõkkeseksisioonide loomiseks vajalike investeeringute tege- mist ning elektrituru avanemi- sega seotud probleeme. Selle eest teenisid poliitikut 2011. aastal umbes 600-eurost lisa- tasu. **● Dannar Leitmaa**

Altosaar ja Lukas headele kohtadele

Kriitikavabaks

MTÜ Vaba Isamaaline Koda- nik kaks võtmetegelat on pää- semas tänu koalitsioonile, kel- le vastu VIK suuresti sõdib, kõrgepalgalistesse ametitesse. On väga tõenäoline, et Aimar Altosaar on järgmine riiklik lepitaja ja Tõnis Lukas Eesti Rahva Muuseumi uus direk- tor. Seega jääb mulje, et koa- litsioon aitab oma kaks suurt kriitikut heale palgale. Sellega omakorda võib kaasneda loo- tus, et nõrgemaks jäänud VIK kritiseerib Reformierakonda ja IRL-i mõnevõrra vähem.

„MTÜ Vaba Isamaaline Kodanik on kodanike ühen- dus, mille liikmete isiklik elu ja professionaalses karjääris toi- muv ei sõltu ühendusest,” lau- sus VIK-i üks liidreid Jüri Saar. „Soovime ühenduse liikmetele edu oma pürgimustes ja loo- dame, et nende oluline panus meie ühenduse heaks jätkub.”

● Urmo Soonvald

Soovid põhjalikke uudiseid ka homme lugeda?

Telli Eesti Päevaleht ja uudised jõuavad Sinuni nii paberlehenä kui digilehenä.

Tellimine: tel 680 4444, www.epl.ee/tellimine

HALLI VARJUNDEIST

Põhimõtteliselt ta nagu teeks ületunde.

KUNSTNIK **SANDRA JÕGEVA** IMESTAB, MIKS „VIIKÜMNE HALLI VARJUNDI” CHRISTIAN GREY, KES ON NIIGI KÕRGE ÜLEMUS, SOOVIB OHJE HOIDA KA ERAELUS. (LP)

VEEL HALLI VARJUNDEIST

Mis mind raamatutegelaste juures eriti üllatas, oli see, et nad kumbki absoluutselt narkot ei teinud. See on ilmselt selle raamatu kõige vapustavam leid. Inimesed, keda huvitab midagi teistsugust täiesti kaine peaga?

KIRJAMEES **KAUR KENDER** „VIIKÜMNE HALLI VARJUNDI” PEATEGELASTEST (LP)

MORAAL JA LOOMAD

Inimkonna tõeline moraalne test seisneb suhtumises nendes, kes inimestest täielikult sõltuvad: loomadesse.

KIRJANIK **MILAN KUNDERA**

KOPSAKAS HIND

86,6 protsenti oli aastal 2010 Eesti kauplustes rõivaste kaubanduslik juurdehindlus. Aastal 2008 oli see 69,1 protsenti.

Statistikaamet

SÜSTEEM, mis peaks aitama last, teeb ta hoopis ohvriks.

Lapse turvalisuse eest jätab riik vastutamata

Kadri Ibrus

reporter

Väike poiss elab beebieast alates oma kasuema, keda ta peab oma emaks. Ühel õhtul võtab ema tema ja venna kaasa ja nad lähevad vallamajja, kus kohtub hulk täiskasvanuid. Äkitselt haarab ta sülle üks võõras onu. Advokaaditadi hüüab: „Sul on laps süles, jookse nüüd!” Onu tormab temaga ukse poole, seda takistatakse, „Jookse tagauksest!” karjub täd. Šokeeritud laps tahab ema juurde. Aega läheb päris palju, söögiaeg on möödas, uneaeg käes. Järsku tuleb tupp trobikond mundris onusid, kaks neist haaravad tema ja venna sülle, ema püüab teda kätte saada, teised neli mundris onu seisavad emale ette. Onud viivad ta köögiruumi kohale kutsutud arstidele näha, keda ta kardab. Ema ei tohi juures olla. Kui käes on südaöö, annavad võõrad onud ta esimese haarangu teinud onu

sülle, ta pannakse autosse ja viiakse Eesti teise otsa täiesti võõraste inimeste keskele, täiesti uude koju. Ei mingit üleminekut, ei ühtegi tuttavat nägu. Laps on kaheaastane.

ÜRO laste õiguste konventsioon ütleb, et igasugustes lapsi puudutavates ettevõtmistes tuleb esikohale seada lapse huvid. Kuigi meie ametkonnad kõnes kinnitavad lastega arvestamist, siis tegudega mitte. Tegelikult me näeme, et laste õiguste kaitse hajub ime- lihtsalt – iga asutus tegeleb oma jupiga ja tõstab siis käed üles: aga mina täitsin käsku! Ei ole tagatud, et keegi vastutaks lapse heaolu eest lõpuni välja.

Laps kui asitõend

Kuidas sattus see väikelaps üldse sellisesse olukorda? Esimene tegemata tegu tuleb kohaliku valla ametnikelt, kes ei tegelenud pikema aja jooksul selle pere lastega. Ning ka pärast kohtuotsust ei leidnud ametnikud, et lapsed vajaksid kaitset. Ja kui ema siis ihuüksinda püüdis kaitsta oma lapsi, pudeneski see üritus tal käest.

Siis oli käes kohtu kord. Kõigepealt siis, kui laps oli kannatanud oma isa vägivalda tõttu. Laps oli selles menetluses rohkem nagu asitõend – tema kallal tarvitati vägivalda. Sellele järgnes vaid rahatrahv isale: ei mingeid ettekirjutusi, kuidas tagada edaspidi lapse turvalisus. Ei mingit õiguskait-

sesüsteemi ja sotsiaaltöötajate koostööd, viimased polnud kohtuasjaga üldse kursis.

Seejärel on kohtus arutlusel vanemate lahutus. Kohtu osalus piirdus vanematevahelise kompromissi kinnitamisega. (Lahendi sisu on iseenesest ka täiesti abstraktne: ühine hooldusõigus, samas vaid üks pool saab määrata lapse asukoha.) Täiesti jäid kohtus arutamata lapse õigused. Poiss ju elas juba mõnda aega hooldusperes. Küsimuse, kus oleks lapsel parim elada, kas isa, ema või hoolduspere juures, jättis kohus arutamata. Ülimaks jäi täiskasvanu õigusenõudmine, mitte aga lapse õigus rahulikule ja turvalisele elule.

Ja nii pandigi alus ülalkirjeldatud intsidendini jõudmiseks. Sest lisaks kõigele ei ole selgust, kuidas sellist kohtuotsust täide viiakse või kes seda teeb. Esmalt tegeles kohtumääruse täideviimisega kohutäitur vastavalt oma protseduuridele. Uued lastekaitssjad olid organiseerimas võimalikult lapsesõbralikku toimingu: isa tutvustamist lapsele ja lapse järkjärgulist üleandmist isale. Siis aga sõitis ühel õhtul isa advokaadi kutsel kohale politsei, kellele esitleti olukorda kui lapse isa õiguste rikkumist, mispeale politsei otsustas sealsamas, hilisõhtul, lapse saatuse jõudu kasutades ise paika panna. Viisil, mida pedagoogilise haridusega inimesed heaks ei kiida. ●

KAS RAIL BALTICU mõte on kaubavedu?

Kes maksab Rail Balticu kinni?

Hans H. Luik

EKRE Grupi nõukogu liige

On meeldiv kogeda optimismi ja idealismi ajal, mil Eesti üldiselt kipub stagneeruma. Idealistlikku puhangut tundsin Rail Balticu konverentsil möödunud nädala lõpus.

Suur uudis seisneb selles, et lõpuks ometi on kiirraudtee projekti hind langenud Balti riikide jaoks jõukohasele tasemele, 3,6 miljardi euro. Niisuguse arvatuse esitas reedel Swisstellis analüüsifirma AECOM. Arvatavasti ei kata Euroopa Ühtsusfond sellest summast enam 85%, nagu eurovolinik Siim Kallas varem lootis. Kallase kabinetiülem Hendrik Hololei rääkis Swisstellis eurorahast 75% ulatuses, AECOM-i esindaja hoopis 60–65 protsendist. Mis võiks tähendada, et Läti pingul riigieelarvest omarahastust ei leita. Ja Eestilgi tuleks võib-olla järgmise põlvkivikatla oodata. Esialgu tundub Eesti maksumaksjale planeeritav summa, umbes 400 miljonit eurot (sedagi mitte kohe, vaid aastate jooksul) jõukohane.

Aga milles seisneb Rail Balticu idealism? Esiteks selles, et nii või teisiti toob Tallinn–Riia–Kaunase–Varssavi liin Eestisse uut dunaamikat, suuri ehitustellimusi, uut kaubavoogu. See on meie provintsis veel erutavam muutus kui Tallinna tasuta ühistransport, kuigi ka see on – olgem ausad – stagnatsiooniajal vähemalt huvitav eksperiment.

Teiseks aga seisneb idealism selles, et reisijad kiirraudtee opereerimist kuidagi kinni ei maksa. Sõitsin kuu aega tagasi Pariisi–Reims'i rongis. Kena, vaikne – ent kallis. Kardan, et Rail Balticu pilet ei ole jõukohane keskmisele palgateenijale, kes

täna moodsast helesinisest vagunist unistab.

Jääb kaup. AECOM-i arvutuste järgi peaks kaup uuel, eurolaiusega 1435-millimeetrilisel raudteel liikuma järgmiselt:

2020. A

9,9 mln tonni

2030. A

12,9 mln tonni

2040. A

15,8 mln tonni

Ainuüksi tänastel Eesti raudteedel liigub aastas üle 26 miljoni tonni, nõnda et uuele europaudteele planeeritud maht ei tundu kättesaamatu. Vaid üks „aga”. Uus raudtee

tuleb põhja-lõuna-suunaline. Senised Eesti ja Läti raudteed vood on idasuunalised. Pealegi on eriti Läti raudtee kõvasti Venemaa raudtee ja selle juhataja, Savisaare sõbra Jakunini mõju all. Läti ei saanud Tallinna reedesele kohtumisele majandusministri kantsleritki, saatis asetäitja. Mis saab koostööst Lätiga, kui Dombrovskise valitsus kukub või kukutatakse?

Ja mis saab koostööst Leeduga, kui Rail Balticu teele ei planeerita pealinna Vilniust?

Kui Eesti Raudtee kuulus jänkidele, otsis põhiomanik Edward Burckhardt tikutulega veoseid, mida vedada lõunasse, Euroopasse. Ei leidnud. Ehk mängib Rail Baltic mõne uutlaadi kauba, näiteks Eesti fosforiidi peale? Mulle meeldis Hendrik Hololei optimism. Ajalugu on näidanud, et kui tekib moodne infrastruktuur, tekivad ka uued kaubavood ja reisijatesuunad, seletas Brüsseli optimist. Ilus.

Unistuste raudtee hakkab Tallinnast Leedu piirini läbi Pärnu, Riia, Panevėžys ja Kaunase kulgema nõnda:

REISIJAD	KAUP
vahemaa 701 km	708 km
sõiduaeg 4 t 8 min	10 t 23 min
keskmise kiirus 170 km/h	68 km/h

Jääb hulk lahtisi küsimusi: mitmes linnas nõuab peatust Läti? Kui kiiresti õnnestub omandada raudtee alla jäävad maad? Mitu kohtuvaidlust riigiga tekitavad ehitushankel meie oma Toomase-nimelised ehitajad ja nende Läti-Leedu kolleegid? Milliseid takistusi veeretavad teele Vene laiarööpmelise raudtee fännid?

Külm dušš

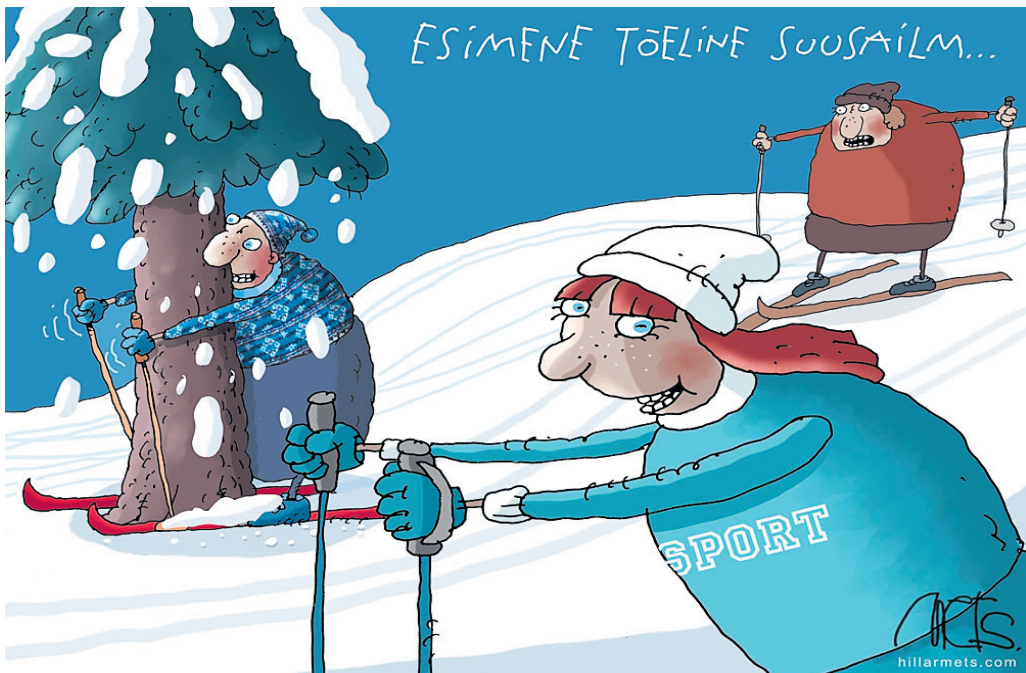
Eesti Raudtee juhataja Ahti Asmann kallas konverentsi üle külma dušiga. „See on poliitiline projekt,” lausus ta. Ja täiendas kohe: „Poliitiline ei tähenda tingimata halba!”

Võrreldes varasemate 7–8 miljardi euro suuruste arvutustega tundub Rail Balticu värske hinnaprognosis – 3,6 miljardit – väärt edasiarutamist. Avalikku, mitte nagu Tero Taskila tegi. ●

Illustratsioon: Hillar Mets

HILLAR METSA METSIK MAAILM

ÜLLARI JA ESTRI ARMASTUSLOOST	KUNSTILEMBUSEST	ÕNN JA KANNATUS	MUUTA ISEEND
Enda seisukohast võin öelda, et oleks mul Ester varem olnud, oleks elu ehk veel parem olnud.	78% Eesti inimesi ei käi aastas ühtegi korda kunstinäitusel. Statistikaamet	Õnn on kasulik kehale, aga kannatus ja lein on see, mis arendab vaimu. KIRJANIK MARCEL PROUST	Kõik mõtlevad maailma muutmisest, aga keegi ei mõtle iseenda muutmisest. KIRJANIK LEV TOLSTOI

HARTA pole naljaasi

Harta narrib üheksa korda vastu

Priit Simson
arvustoimetaja

Kui ajaloost saab välja lugeda mingeidki tulevikumärke, siis on Eesti praegustel võimuliitlastel põhjust hirmust võbiseda. Eelmine kord, kui Eestis tehti üks suurem harta, 26 sotsiaalteadlase allkirjaga valitsuskriitiline tekst, oli aasta 2001 ja peatselt pääses poliitikas lahti maavärin. Pilatagu igasugu ümarlaudu ja ringkirju kui palju tahes, lähiajalugu näitab, et harta – see pole naljaasi.

Raudtee segased erastamiskatsed, püüe elektrijaam maha müüa raha eest, mil-

le jagu saadakse nüüd Eesti Energialt aastas dividende, majandusminister Mihkel Pärnoja (Möödukad) salatsemine, peaminister Mart Laari valed teemal, kas ta ikka lasi pumppüssist märki Edgar Savisaare pildi pihta. See oli käärimise taust.

Ülemised alumisteks
Huvitaval kombel olid just praegused laiaajad, reformierakondlased toona pisut tule alt väljas, nüüdsed positiivsemal poolel seisjad, möödukad (sotsid) ja veidi ka isamaalased (IRL) aga üsna sügavas paariaseisuses. Ja tänase „uues puhtas lootuses“ IRL-i jaoks, Eerik-Niiles Krossis nähti tüüpi, kes üritas tuua siia raudteed erastama mingit nime vahetanud kohtulikult karistatud itaallast. Üksteist aastat võib olla pikk aeg.

Võrreldes praeguse harta-ga kõlas 26 sotsiaalteadlase pöördumine „Kaks Eestit“ tuttavalt: „Eesti ühiskond on jõudnud poliitilisse, sotsiaalsesse ja eetilisse kriisi. Võim on

rahvast võõrandunud juba sellisel määral, et rääkida tuleb kahest erinevast Eestist.“ Silma hakkab ka paar staažikat hartalast: nii sotsioloog Juhan Kivirähk kui ka ajaloolane David Vseviov olid protestikirjutajad nii nüüd kui tosin-kond aastat tagasi.

Valitsusliidu reitingud langesid praegusest märksa hullemini ja rahva toetuse kadu oli toonases avalduses palju reljeefsemalt sees. „Rahva usal-

Eesti viimane suurem harta oli sotsiaalteadlaste ühispöördumine „Kaks Eestit“.

dus riigi kolme juhtiva institutsiooni – parlamendi, valitsuse ja peaministri – suhtes on langenud viimase kuue aasta madalaimale tasemele,” loetles kiri. „Kui mais 1999 usaldas Riigikogu 50% elanikest, siis praegu ainult 30%, valitsuse usaldus on langenud 53%-lt 28%-le ning peaminist-

ri oma 47%-lt katastroofilisele 22%-le.”

Maavärin poliitikas

Pole selge, kas harta pärast või pärast hartat, aga siis hakkasid asjad juhtuma. Viis kuud pärast 26 kirja väljatulekut valiti valitsusparteide lemmikute Tunne Kelami ja Toomas Savi asemel riigi presidendiks Arnold Rüütel. Seda nimetati maakate kättemaksuks ülbuse eest. Kaheksa kuud hiljem tõusis Edgar Savisaar Tallinna linnapeaks ja on sellel kohal väiksemale pausile vaatamata siiani. Üheksa kuud pärast „harta“ avaldamist lagunes „valgete jõudude“ kolmikliit. Tabu „Me ei tee koostööd Keskerakonnaga“ oli murtud, Reformierakond jätkas koos keskparteistega vähemusvalitsuses. Kunagised tähtsad tegelased, ministrid Mihkel Pärnoja ja Toivo Jürgenson kadusid poliitikast ega ole sinna õieti tagasi tulnudki.

Poolteist aastat pärast 26 kirja peeti kohalikud valimi-

sed, kus Möödukad ega ka Isamaaliit ei pääsenud isegi Tallinna volikokku. Platsi olid tulnud uued tegijad, respublikaanid, kes võisid öelda, et neil on uus, teistsugune ja parem poliitika.

Jah, 26 kirja osas kratsisid ka mitmed poliitikud pead, et mnjaa, tõesti tõsised teemad, arutame. Aga arutada polnud enam midagi, oma parteisid oleksid saanud nad päästa vaid iseenda seast kiiresti kedagi ohverdades. Vaatan neid reformierakondlaste ringkirju maakonnalehtedes, kus räägitakse, et „poliitiku elu ongi raske ja kriitika käib asja juurde“ ja kuulan samas, kuidas mõni minister vabakondasid vihakondadeks nimetades edasi kütab. Asjata. Eelmise korra põhjal otsustades saaks siin veel midagi päästa vaid kapitaalremont. Ühiskirja teksti võib igatepidi kritiseerida, kuid sümptomina kõlab ta kui maavärinahoiaatus. Pole võimatu, et Harta 12-ga on nagu põlluga: narri üks kord... ●

SOOV SAADA TUNTUKS on muutunud häbist olulisemaks

Kuhu kadus häbi?

Umberto Eco
kirjanik ja semiootik

Ühel Itaalia ajalehes La Repubblica organiseeritud õhtusel üritusel sattusin vestlema maine tähenduse teemal.

Oli aeg, mil maine võis olla ainult kas hea või halb. Kui inimese maine oli rikutud – näiteks pankroti või abielurikkumise pärast –, võis ta minna koguni nii kaugele, et sooritas enesetapu või kiremõrva. Ja oli enesestmõistetav, et igaüks püüdlas hea maine poole.

Kuid juba mõnda aega on maine asemel hakatud tähtsusa-

tama (kuri)kuulsust. Mis loeb, on see, et kaaslased „ära tunneksid“. See pole tunnustus hinnangu või preemiade mõttes, vaid midagi palju banaalsemat: see on see, et teised saaksid sind tänaval nähes öelda: „Vaata, see on tõesti tema!“.

Tuum on selles, et sind näeksid paljud. Parim võimalus selleks on esineda televisioonis. Selleks ei pea olema Nobeli preemia võitja või peaminister. Sa pead üksnes mõnes pisaraid kiskavas telesaates tunnistama, et su partner on sind reetnud.

Vähemalt Itaalias on seda-laadi žanri kõige varasemad kangelased need idioodid, kes siis, kui kedagi intervjueriti, seisis intervjueritava selja taha ja viipasid kaamerasse. Selle tõttu võidi neid järgmisel õhtul baaris ära tunda („Ma nägin sind telekas!“), kuid sära-ne kuulsus ei kestnud kaua.

Järk-järgult hakati üldiselt tunnistama tõsiasja, et sagedase ja prominentse avaliku esinemise jaoks on hädavajalik teha asju, mis möödunud

päevil oleksid inimese maine hävitanud. See ei tähenda seda, et inimesed ei püüdle enam hea maine poole, aga seda on raske saavutada. Selleks tuleks sooritada mõni kangelastegu, võita mõni oluline kirjanduspreemia või veeta terve elu pidalitöbiste eest hoolitsedes. Sellised asjad jäävad enamiku inimeste haardeulatusest välja.

Palju lihtsam on saada üldrahvaliku huvi objektiks – eriti juhul, kui see huvi on süngevõitu – näiteks mõne kuul-susega magades või kelmuses süüdistatuna.

Ma ei tee nalja. Selle tõestuseks pange tähele uhket ilmet mõne väljapressija või näruse naabruskonna kelmi näol, keda näidatakse pärast arreteerimist teleuudistes: need telekraanil näitamise ja kurikuulsuse hetked on väärt seda väikest vangisolekut, see on põhjus, mis süüdistatu sageli naeratab. Aastaküm-

neid on möödunud ajast, mil inimese elu oli hävitatud, kui teda oli nähtud käeraudades.

Nähtud iga hinna eest

Ajalehe La Repubblica üritusel rääkisime mainest veel muudki. Üritusele järgnenud päeval nägin ma Itaalia ajakirjanduses artiklit „Kadunud häbi“: kirjutist tervest reast raamatuid, mille pealkirjad kõlasid näiteks „Häbi: ühe emotsiooni metamorfoos“ ja „Ilma häbita“. Näib, et häbi kadumine on pälvinud tänapäeval paljude tähelepanu.

Tekib ka küsimus, kas soov saavutada iga hinna eest tuntuks – ka juhul, kui see tähendab millegi sellise tegemist, mida kunagi varem peeti häbistavaks – lähtub häbi kadumisest või pigem vastupidi?

Kas meie häbitunne on kadunud – sest tänapäeval on sellest tähtsam olla nähtud – ka siis, kui see tähendab enda asetamist halba valgusesse? Ma kaldun toetama teist oletust. Tänapäeval väärtustatakse näha olemist ja vestlu-

se objektiks olemist nii palju, et inimesed on valmis loobuma sellest, mida varem kutsuti tagasihoidlikkuseks (rääkimata eraelu kaitsmisest).

Raamatu „Kadunud häbi“ autor märkis veel üht: paljud inimesed räägivad rongis valjult oma mobiiltelefonidega, nii et kõik osalevad nende eraelus. Seda infot vanasti sosistati, mitte ei antud eetrisse.

Asi pole selles, nagu inimesed ei taipaks, et teised võivad neid kuulda. Asi on selles, et nad alateadlikult tahavadki, et neid kuuldaks, ja seda ka siis, kui nende eraasjad on pigem ebaolulised. Tõepoolest, mitte igal inimesel ei ole märkimisväärset eraelu, võibolla piisabki sellest, kui sind lihtsalt nähakse ja kuuldakse.

Olen kuulnud, et üks usu-liikumine tahab taastada avaliku pihtimise. Asja mõte võib olla: „Mis lõbu on jagada oma häbi üheainsa pihisaga, kui sind võiksid kuulda kõik mis-sast osavõtjad?“

Copyright:
New York Times Syndicate

**EVERESTI
BAASLAAGRI MATK**
01.-26.03.2013 / 1890.-

**MEHHIKO
SEIKLUSREIS**
03.-19.04.2013 / 2390.-

**NEPALI
KULTUURIREIS**
12.04.-02.05.2013 / 2490.-

GRUUSIA KEVAD
03.-11.05.2013 / 990.-

**KIIEV-ODESSA-
KRIMM KRUÜS**
08.-16.05.2013 / 1190.-

**GRUUSIA-
ARMEENIA**
10.-23.05.2013 / 1590.-

**BAIKALI
RONGIREIS**
04.-15.06.2013 / 1490.-

**JAANIPÄEV
BAIKALI ÄÄRES**
20.-29.06.2013 / 1490.-

KAMTŠATKA
03.-14.07.2013 / 2990.-

ALASKA
02.-16.06.2013 / 3390.-

BORŽOMI MATK
19.-27.07.2013 / 990.-

**BAIKALI
AVASTUSRETK**
01.-11.08.2013 / 1590.-

**FANI MÄESTIK JA
TADŽIKISTAN**
05-18.09.2013 / 1990.-

**KARAKORUMI
MATKAREIS**
09.-30.08.2013 / 2990.-

**ANNAPURNA
MATK**
24.09.-14.10.2013 / 1590.-

**SANDBERG
REISID**

GONSIORI 21, TALLINN.
TEL 56 566 814
EPOST: INFO@SANDBERG.EE
WWW.SANDBERG.EE

Fotod: Martin Dremijuga, Meisi Volt, Ahto Sooraru

Eile algas jõuluootus

Päkapikkude aeg.

Esimesel advendil oli seekord juba tõeline jõululilm ning laste rõõmuks tehti esimesed ree- ja kelgusõidud. Liikvel on nähtud nii jõuluvana kui ka päkapikke. Linnasüdameisse on püstitatud suured jõulukused, millel süüdati küünlad. Tallinna Raekoja platsil, kus ürikute andmeil võis 1441. aastal seista Euroopa kõige esimene jõulupuu, süütasid eile esimese adventi küünla linnaeape Edgar Savisaar ja Tallinna praost Jaan Tamm-salu. Jõulurahu algus tõi kaasa ka äri märkimisväärse elavnemise: mitmel pool avatakse jõulumaad ja -turud ja korraldatakse rohkelt meelahutusüritusi. EPL

Praxise soovitus toetuste reformiks: riik hinnaku töövõimet, mitte tervisekadu

Toetus

Töövõimetushüvitiste tingimused peaksid igal juhul soosima töötamist, soovib mõttekoda.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epL.ee

Tänavuse aasta jaanuaris alguse saanud ja aprillis valitsuse poolt sotsiaalministeeriumile ülesandeks pandud töövõime-tute toetamise ümberkorraldamine saab üha konkreetsemad soovitusi. Eelmisel nädalal valmis mõttekoja Praxise poolt kokku kirjutatud viie riigi süsteemi võrdlus.

Rootsi, Soome, Hollandi, Saksamaa ja Suurbritannia töövõimetusskeemide võrdlusest on võimalik välja lugeda mitmeid soovitusi. Praxise hinnangul võiksid need – alates töövõimetuspensionide ja

töötamise sõltuvusse seadmisest kuni töandjate rollini selles skeemis – ka Eestile sobida.

Eestis kehtivat süsteemi on tihti kritiseeritud. Sotsiaalminister Hanno Pevkur hakkas juba eelmise aasta lõpus otsima võimalusi, kuidas muuta see tõhusamaks, selleks et pidurdada töövõimetuspensionide kulusid, mis kasvavad tohutu kiirusega. Nii riigikontroll kui ka Praxis on korduvalt juhtinud tähelepanu sellele, et kehtiv süsteem ei soosi tööle naasmist, lihtsam on töövõimetuspensionist saajate ringi siseneda kui sealt välja tulla.

Lihtsamalt öeldes: töövõimetuspension on kerge saada ja riik maksab seda enamasti nii kaua, kuni saaja vanaduspensionile läheb. Probleem pole ka see, kui töövõime-tuks tunnistanud inimene käib tegelikult tööl ja saab palka: riik maksab töövõimetuspensionist ikkagi.

Teine probleemide ring on seotud ajutise töövõime-tusega ehk rahvakeeli haiguslehel olemisega: kui inimene on haiguslehel, pole tal seaduslikku õigust isegi veidi tööd teha. See asjaolu läheb töötajale, töandjale ja lõpuks ka riigile samuti palju maksma, seda nii saamata jäänud tööjõu-maksu kui ka suurenenud riski tõttu, et inimene ei naasegi tööle.

Ettepanekud aprilliks

Praxise analüüsi kokkuvõtte ütleb üpris lihtsas keeles, millele töövõime-tuse või -võime-kuse probleemide puhul tähelepanu pöörata. Töövõime-tusjuhtumid vajavad kiiremat sekkumist: juba „sinise lehe” alguses peaks nii töandja, riik kui ka töövõtja ise olema motiveeritud töövõimet taastama.

Teiseks, töövõime hindamisel ei tohiks lähtuda vaid inimese tervislikust seisundist. Pea kõigi võrreldud riikide puhul tuuakse välja näited selle kohta, kuidas töövõime püsiva kaotuse puhul arvestatakse

Hollandis vastutab töandja, et töövõime kaotanud inimene saaks edasi töötada.

kas võimalikke teisi ametikohi või aega, kui palju töövõime inimene oleks reaalselt võimeline tööd tegema. Nendest sõltub töövõime-tushüvitis või -pension.

Samuti soovib analüüs pöörata tähelepanu rehabilitatsioonile ja tööle naasmise aktiivsetele meetoditele, mis peaks käima käsikäes passiivsete meetoditega (nagu hüvi-

tise maksmine). Näiteks Hollandis on kehtestatud selline süsteem, milles osalise töövõime kaotusega inimesel on alati kasulikum töötada kui mitte töötada, seda isegi juhul, kui ta töötab poole kohaga või endisest poole võrra väiksema töötasu eest.

Sotsiaalministeeriumi järgmised sammud on suunatud süsteemi muutmise konkreetsete ettepanekute tegevusele. Kuigi valitsuse tegevusprogrammis on ministrile ülesandeks antud tööõnnetus- ja kutsahaiguste kindlustuse väljatöötamine, on Pevkur hakanud tegelema ajutise ja püsiva töövõime-tuse probleemidega üldiselt.

Seadusemuudatuste pakett peaks valmima hiljemalt järgmise aasta aprilliks, poliitika väljatöötamise juhtühm kohtub sotsiaalpartneritega uuesti jaanuari keskpaigas. ●

HOLLANDI EESKUJU

Juhtiv roll on täita töandjal

Praxise analüüsis tuleks eriti pöörata tähelepanu Hollandi süsteemi eripärale, sest seda nähakse selge eeskujuna. Hollandis on võetud suund töövõime-kuse (mitte -võime-tuse) hindamisele ja oluline koht on süsteemis töandjal, kes peab kahe aasta jooksul vastutama, et töövõime kaotanud inimene saaks edasi töötada.

Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja toetuste poliitika juhi Katre Palli sõnul on Holland oma süsteemi aastate jooksul põhjalikult reforminud. Sellest tulenevalt on seda palju ka uuritud, aga üksüheselt ei saa ühegi riigi skeemi üle võtta.

„Hollandi skeemis on põhiroll töandjatel, Eestis ei ole võimalik sellise hüppelise muutuse tegemine,” ütles Palli, kuid viitas selgelt ette võetud suunale. „Töandja suurem kaasamine on oluline reformi õnnestumiseks.”

Seadus sunnib haiglate toetusfonde skeemitama

Annetused

Seadust punktipealt järgides läheks kingitud rahast tulumaksuks kümneid tuhandeid eurosid aastas.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epl.ee

Juba kaks aastat peavad haiglate toetamisega tegelevad fondid kasutama kingituste tegemiseks rendiskeemi, et pääseda suurest lisakulust. Nimelt muudeti 2011. aasta alguses tulumaksuseadust nii, et kui toetusfond teeb haiglale annetuse või kingituse, maksustatakse see tulumaksuga.

Nii on tekkinud omajagu jabur olukord, et haigla toetusfond peab eesmärgi täitmiseks leidma seaduslikke viise tulumaksust kõrvale hiilimiseks. Juba seadusemuudatuse jõustumise eel uurisid Eesti suurimad toetusfondid mak-

„Meil on neli-viis aparati, mida haigla kasutab, kuid mis on sisuliselt meie omad. Nende seas EMG aparaat (neuroloogiliste haiguste diagnoosimiseks – U. J.), kõnnirobot ja praegu hangime üsna kallist röntgeniseadet, mis jääb samuti formaalselt meile,” sõnas Kramer.

Kui haigla ja toetusfond saaksid nimetatud röntgenimasina kahepeale osta, oleks võimalik hankida uuema põlvkonna aparaat, aga sel juhul tuleks jällegi maksta tulumaksu, mis ei ole sellise masina puhul sugugi väike. Seega tuleb tulumaksu vältimiseks leppida kehve seadmega. Kui lastehaigla toetusfond ei kasutaks võimalusi seaduslikult tulumaksu mitte tasuda, tuleks Krameril sõnul igal aastal maksta tasuda keskeltläbi paarisajalt tuhandelt eurot.

Pelgulinna sünnitusmaja toetusfond hangib tegevjuht

Eeva Kauba kinnitusest peamiselt aparatuuri ja viimastel aastatel on kõik antud sünnitusmajale rendile null euroga. „Kingituse või annetuse pealt maksude maksmine tähendaks tegelikult fondi jaoks seda, et makse makstaks heategevusrahadest,” tõdes ta. Siit ka põhjus, miks on tarvis maksust pääsemiseks skeeme kasutada.

Seadmed teevad jõukaks

Kallite meditsiiniaparatuuride oma vara hulgas hoidmine tekitab toetusfondidele ka muid probleeme peale raamatupidamislike. Näiteks on annetajal lihtne vaadata toetusfondi aruannet ja seal suuri summasid nähes teha otsus mitte annetada, kuigi numbrite taga on tegelikult haiglas rendil olevad seadmed. Kauba sõnul on fondile iga annetaja oluline ning läbipaistev ja kõigile arusa-

Annetuste toel ostetud vastsündinute elustamislaua sai Eeva Kauba 2010. aastal Tallinna Pelgulinna sünnitusmajale üle anda veel vana seaduse järgi.

Foto: Sven Arbet

dav kommunikatsioon mängib suurt rolli.

Tartu ülikooli kliinikumi lastefondi tegevjuht Agnes Karlson tõi lisaks välja mure, mis saab masinatest siis, kui need on vanaks jäänud või katki läinud – kus fond neid hoiab või kuidas uued kasutajad leiab?

Rahandusministeerium ei vastanud küsimustele, kuidas suhtub riik sellisesse skeemitamisse, miks ei võiks toetusfondidele teha erandi või mis oleks lahendus. Üha enam leviva kombe kohaselt vastas ministeerium üldise kommentaariga, mida saab lugeda allpool. ●

Ministeeriumi kommentaar

Tulumaksuseadus lubab maksuvabalt annetusi ja kingitusi teha ainult valitsuse kinnitatud tulumaksusoodustusega nimekirjas olevale mittetulundusühingule, sihtasutusele ja usulisele ühendusele.

Maksusoodustuse mõte on toetada avalikes huvides ja heategevuslikult tegutsevaid organisatsioone – eelkõige kodanikuühendusi –, kelle tegevus ei ole suunatud kasumi teenimise-

le, vaid näiteks mingi sotsiaalse probleemi lahendamisele või ühiskondlikult olulise teemaga tegelemisele.

Haiglate rahastamine on korraldatud riigieelarvest, lisaks on osa haiglaid asutatud aktsiaseltsina ehk äriühingu vormis. Maksuseadus peaks kohtlema kõiki sarnaseid isikuid ühtmoodi ning äriühingutele tehtud annetuste toetamine ei sobi maksusoodustuse eesmärgiga.

Tarbijakaitseamet asub laenuvõtjate kaitseks tegutsema

Sundmüük

Tarbijakaitseamet meenu-
tab pankadele saadetud
märgukirjas, et õigused
on ka laenu käendajatel.

Kadri Ibrus

kadri.ibrus@epl.ee

Oleme Eesti Päevalehes kirjeldanud dramaatilisi näiteid, milleni pankadega sõlmitud laenulepingud on viinud – sundmüügini, milles kodu võib kaotada ka käendaja. Statistika näitab sundmüükide arvu suurenemist.

Üheks kurja juureks on see, et Eestis tegutsevad pangad kasutavad ühishüpoteegi seadmise tüüplepingutes klauslit, mis paneb lisatagatise andjale kohustuse garanteerida oma varaga mitte ainult võetavat laenu, vaid ka laenuvõtja tulevikus võetavaid laene. Kuigi pantijalt eeldatakse, et ta vastutab laenu eest, keelduvad pangad samal ajal talle nende laenude kohta infot andmast.

Pangad poevad pangasaladuse taha ja nimetavad pantijat kolmandaks isikuks, kellele ei pea infot andma, kui mingeid uusi samme astutakse. Kuid see võtab pantijalt võimaluse end kaitsta, mis on üks peamisi EL-i tarbijakaitse nõuetest – inimene peab saama igale nõudele vastata ja kasutada õigust oma vara kaitsta. Praegu võib juhtuda, et infosulgu jäetud pantija saab alles kohtutäituri käest teada, et tema kodu on kavas maha müüa.

Tühine tüüptingimus

Pöördusime finantsinspeksiooni küsimusega, kas sellised lepingud pole ebaseaduslikud ja kas pankadel ei peaks olema keelatud selliste lepingute sõlmimine. Inspeksiooni juristid tõid esile seadust lahti

seletavad riigikohtu lahendid, milles on leitud, et tüüptingimusena võib selline globaalne tagatiskokkulepe olla tühine.

„Lubamatuks tuleb pidada olukorda, kus laenuvõtjale seatakse laenu (eelkõige eluasemelaenu) saamise tingimuseks, et hüpoteegiga tagataks lisaks laenulepingule ka kõikvõimalikke muid tulevase laenuandja nõudeid laenusaaaja vastu, eriti kui laenusaaaja ei saa nende nõuete tekkimist kontrollida,” seisab näiteks riigikohtu lahendis 3-2-1-64-12.

„Finantsinspeksioon on seisukohal, et kõikidel hüpoteegis osalejatel võiks olla õigus saada pangalt võlgnevuse kohta asjakohast teavet,” sedastas inspeksiooni pressiesindaja Malle Aleksius.

Kõikidel hüpoteegis osalejatel võiks olla õigus saada võlgnevuse kohta teavet.

Ka tarbijakaitseamet analüüsis olukorda ning otsustas koostada laenuandjatele märgukirja, milles tutvustatakse neile seaduse mõtet ja tarbijate õigusi. Amet selgitas, et pankade sundimiseks võivad nad esitada ka hagi tarbijate kollektiivsete huvide kaitseks, kuid hakatuseks saadetakse märgukiri nii pankadele kui ka notarite kojale. Ka tarbijakaitseamet on seisukohal, et info laenuvõtja makseraskuste kohta peab jõudma võimalikult varakult tagatise või käenduse andnud isikuni.

Eesti Päevaleht pöördus ka justiitsministeeriumi poole küsimusega, kas ministeerium ei saa keelata pankadel selliste ebaõiglaste lepingute sõlmimist, et kaitsta inimesi nendest tulenevate ebaõiglaste nõuete eest. Ministeerium lubas olukorda analüüsida ja anda seisukoha sel nädalal. ●

Hooaja peaspets

MEMORY

MUUSIKALIKONTSERT

2013

10. ja 11. jaanuaril 19:00 Vanemuise suures majas
12. jaanuaril 14:00 ja 19:00 Viljandi Ugalas
18. jaanuaril 19:00 Jõhvi Kontserdimajas
19. jaanuaril 19:00 Estonia Kontserdisaalis

solistid
Uku Suviste
Getter Jaani
Gerli Padar
Tanja Mihhailova
Aivar Tommingas
Hannes Kaljujärvi

dirigent
Tarmo Leinatamm
Vanemuise
Sümfooniaorkester

SOODUSPILETID 16. DETSEMBRINI!

Aasta toetaja
vanemuine.ee

Aasta toetaja

Ametlik autopartner

Hauda meid Tartus

Tallinna eelarves volikogu palk kasvab, kultuuriväärtused kaotavad

Tallinna eelarve

Avalike suhete eelarve kasvab ligi kolmandiku võrra, Tallinna TV saab lisaks 70 000 eurot.

Tuuli Jõesaar

tuuli.joesaar@epl.ee

Linnapea Edgar Savisaar kiitis eelmisel nädalal tuleva aasta linnaeelarve eelnõu vastu võttes ja seda volikokku saates, et eelarve prioriteetideks on „lapsed, sport ja ühistransport”. Eile avalikustatud eelarvet lähemalt uurides selgub, et jah – tõesti: lasteaiakohti tuleb juurde ja lasteaednike palka tõstetakse, samuti tuleb tasuta ühistransport ja Tondiraba jäähall, kuid paraku kaasnevad sellega ka kaotused.

Kes võidavad?

Avalike suhete eelarve kasvab lausa kolmandiku võrra. Sel aastal kulus linnaosaletede, Pealinna, Stolitza ja muu linnameedia peale umbes 1,6 miljonit eurot (kõik 2012. aasta andmed võetud Tallinna kodulehelt 9.11 avaldatud täpsustatud eelarve tabelist – toim). Järgmise aasta eelarves on avalikele suhetele aga ette nähtud juba üle kahe miljoni euro. Kasv umbes 440 000 eurot ehk 27,8%.

Tallinna televisioon, mis sel aastal sai umbes 2,9 miljonit eurot, võtab järgmisel aastal 70 000 eurot rohkem. Kasv 2,4%.

Kuigi linna finantsdirektor Katrin Kendra kinnitas eelmisel nädalal, et linnaametnike palgad ei kasva ja võidavad vaid sotsiaaltöötajad, filharmoonikud ja raamatukoguhoidjad, näitavad eelarvenumbrid muud. Eriti kopsakas palgakasv ootab linnavolikogu. Linnavolikogu palgakulud oli sel aastal ümmarguselt

Pealinna meediakulud hüppavad oktoobrikuiste valimiste eel lakke. Fotol saab kohe sõna keskerakondlasest riigikogu liige Kadri Simson.

Foto: Ilmar Saabas

388 000 eurot. Tuleval aastal saavad kaks korda kuus kogunevad volikogulased 85 000 eurot rohkem. Kasv 15,5%. Kui tegu pole palgatõusuga, tähendaks see olulist personali kasvu. Kumma variandiga tegemist on, selgub loodetavasti peatselt.

Palgalisa on oodata ka linnavalitsusel. Sel aastal kulus nende palgaks umbes 276 000 eurot. Tuleval aastal on neile ette nähtud 10 000 eurot rohkem. Kasv 3%.

Linnakantslei – kus töötavad muuhulgas linnaapea ja abilinnapeade nõunikud – palgad kasvavad eriti jõudsalt. Kui sel aastal kulus nõunike tasustami-

seks 4,8 miljonit eurot, siis tuleval aastal saavad nad ligi pool miljonit eurot rohkem. Kasv umbes 10%.

Tallinna munitsipaaliturud haukavad järgmisel aastal eelarvest lausa 35% rohkem. Sel aastal kulus linnaturgudele 392 000 eurot, tuleval aastal saavad nad üle 130 000 euro rohkem. Seejuures kasvavad turgude palgakulud veelgi enam – turufunktsionääride palgakulud on tänavusega võrreldes 48% suuremad.

Selle juures kõlab linna-

siiski saavad, siis mõnes teises valdkonnas on pilt oluliselt kurvem.

Suurim kaotaja on kultuuriväärtuste ameti haldusala, mis kaotab eelarvest 2,4 miljonit eurot ehk lausa 18%. Möödunud aasta umbes 16 miljoni eurone eelarve on kahandatud 13,7 miljoni euroni. Linnavalitsuses on plaanis kultuuriväärtuste valdkonnaga mitmeid vangerdusi, mis osaliselt puudutavad osa ametikohtade tõstmist linnaplaneerimisameti valdkonda. Paraku ei liigu

sugugi kogu kultuuriväärtuste ametilt ära võetud raha linnaplaneerimisse. Linnaplaneerimine saab juurde vaid 200 000 eurot. See on näha, et kultuuriväärtuste ameti raha liigutati mõnda teise, linnavalitsusele prioriteetsemasse valdkonda, nagu

avalikud suhted, linnameedia, linnajuhtide palgakulud.

Rahas kaotab ka spordi- ja noorsooamet, mille eelarvet kärbitakse 16,5 protsendi võrra. Osaliselt kompenseerib seda kindlasti Tondiraba jäähalli ehitusse investeeritav summa, kuid see ei muuda tõsisasja, et tegevuskuludeks on spordi- ja noorsooametil tuleval aastal tänavusest 12,5 miljonist eurost umbes kaks miljonit eurot vähem.

Kolmas kaotajate katagooria on vähekindlustatud pered. Alates 2009. aastast on Tallinn maksnud vaestele peredele soojuste hinnatõusu kompen-

satsiooni. Seda maksti toimetulekutoetusele sarnastel alustel ja selle aasta eelarves kulus toetusteks 593 000 eurot. Veel suvel rääkis abilinnapea Arvo Sarapuu sellest, et toetus on väga vajalik. „Kuna soojuste hind on aastate lõikes oluliselt tõusnud, siis olime ka valmis selleks, et kodusooja hin-

natõusu kompensatsiooni vajajate arv tänavu suureneb. Seda kinnitas ka toimetulekutoetuse saajate arvu kasv,” ütles Sarapuu juunis. Paistab, et praeguseks on linnavalitsus prioriteetide ümber hinnanud ja alates uuest aastast ei maksa linn seda toetust enam üldse. Kokkuhoid on üle poole miljoni euro. ●

KOMMENTAAR

Tulekul on valimised

Madis Kübar

Tallinna linnavolikogu revisjoni-komisjoni esimees (IRL)

2013. aasta Tallinna eelarve on selgelt motiveeritud oktoobris toimuvatest valimistest. Sellest annavad tunnistust jätkuvalt kasvavad meediakulud. Eelarvega on ette nähtud ligi kolm miljonit eurot Tallinna TV käigushoidmiseks ja kaks miljonit eurot avalikele suhetele. See teeb kokku umbes viis miljonit eurot propagandale, mis tähendab selle aasta kasvu enam kui 10%.

Koolieelsete lasteasutuste remondiks on eraldatud kõigest 4,6 miljonit eurot. Hea on tõdeda, et seda on rohkem kui 2012. aastal, aga võrdlusena meediakuludega on selge, et prioriteet ei ole tänaseks lasteaedades tekkinud probleemide lahendamine, vaid...

Samuti on märgatavalt kukkunud investeeringud teedesse ja tänavatesse. Teede investeeringuteks eraldatud summad on konstantelt langenud alates 2005. aastast ja vähenevad järgmisel aastal veelgi. Kui tänavu investeeris linn teedesse 45,5 miljonit eurot, siis

järgmisel aastal on see summa 31,5 miljonit eurot. Vähenev on kolmandik. Samuti neelab tasuta ühistransport 12 miljonit eurot saamata jäänud piletitulu.

Tänane linnavalitsus plaanib kolme aasta tegemata töö teha ära ühe aastaga ning on lubanud ja loodab parandada haridusasutuste ja teede olukorda 20-aastase laenuga Euroopa Investeeringumispangalt summas 66,8 miljonit eurot. See aga tähendab selgelt elamist tuleviku arvelt. Vahendeid, mis kulutatakse laenu teenindamiseks, saaks kasutada hoopis lasteaedade remondiks. Kõik laenu tuleb varem või hiljem tagasi maksta ning see tuleb uute lasteaiakohtade, ülejäänud linnatänavate remondi ja tänavavalgustuse arvelt.

Täna Delfis:
Kes valitakse aasta pressisõbraks ja -vaenlaseks?

SaloCenter

Narva mnt. 9, Tallinn

Selle reklaamiga

-20%

zippo

Töötab graveerija

www.salocenter.ee

Linnapea lubatud lasteaednike neljaprotsendine palgatõus kõlab naeruväärselt.

Kultuuriväärtuste ameti haldusala kaotab eelarvest koguni 2,4 miljonit eurot.

pea välja hõigatud lasteaednike neljaprotsendine palgatõus lausa naeruväärsest. Lasteaednike palgakadeks annab linnavalitsus tuleval aastal juurde miljonit eurot.

Võib julgelt öelda, et lasteaednikud ei ole kindlasti linnavalitsuse prioriteetide nimekirjas – üksnes avalike suhete eelarve kasvu ja linnakantslei töötajate palgakasvu arvelt saanuks lasteaednike palgatõusu le teise miljoni lisaks.

Kes on kaotajad?

Kui lasteaednikke võib kaotajaks pidada tingimisi, kuna väikese eelarvekasvu nad

AINUS SHOW PÕHJA-EUROOPAS

ROBBIE WILLIAMS

ERIKÜLALINE

Olly Murs

TAASISESEISVUSPÄEVAL,
20. AUGUSTIL
TALLINNA LAULUVÄLJAKUL

PILETEID MÜÜB
WWW.TICKETPRO.EE

TICKETPRO®
www.ticketpro.ee

UUS ALBUM
TAKE THE CROWN
NÜÜD MÜÜGIL

WWW.ROBBIEWILLIAMS.COM

FBI.EE

KONTSERDI PRODUTSENT ON BDG MUSIC KOOSTÖÖS X-ray AND ie:music ltd 'ga

OSTA PILET JUBA TÄNA

Elektrimüüja valimiseks on jäänud

Soodsaima elektrimüüja leidmiseks peaks pakkumisi võtma mitmelt firmalt.

Asjaajamiseks tuleb kindlasti varuda aega, sest teenindussaalides on pikad järjekorrad.

Elektrinäitu tuleb hakata teatama mitte elektrimüüjale, vaid võrguettevõtjale.

Ann-Mari Nergi
ann-marii.nergi@ep.lee

Täpselt nädala pärast, 10. detsembriga lõpeb võimalus valida endale elektrimüüjat, kes 1. jaanuarist teenust osutama hakkab. Valida ja lepinguid sõlmida saab ka hiljem, kuid sel juhul peab arvestama, et müüja vahetamiseks kulub 21 päeva ja teenust hakatakse pakkuma kalendrikuu vahetusel. Nii et kui sõlmite lepingu näiteks 11. detsembril, hakkab see kehtima alles 1. veebruarist. Vahepealsel ajal on elekter tagatud üldteenusega, kuid see ei pruugi olla rahaliselt kõige soodsam.

Kuidas elektrimüüjat valida?

● Endale soodsaima elektrimüüja valimiseks peaks küsima pakkumisi eri müüjatelt ja neid omavahel võrdlema. Kindlasti peab tähele panema ka teisi lepingutingimusi peale elektrienergia hinna. Näiteks Elektrum küsib kahetariifse arvesti puhul elektri hinnale lisaks 2,1 eurot kuutasu, Elektrimüügi AS lisab kindlustusega börsihinna paketi puhul teenustasu 3–6% elektri arvesti ja küsib paberarve väljastamise eest 50 senti.

Et elektrimüüjatelt pakkumisi saada, tuleb anda neile Eleringi Andmelaos selleks luba ja seejärel tehakse pakumine, arvestades viimase 12 kuu elektritarbimise mõõteandmeid (www.andmeladu.elering.ee). Andmelaos saab iga lepinguomanik ka ise oma viimase aasta elektritarbimist analüüsida. Lepingut saab sõlmida internetis, telefoni teel ja elektrimüüja teenindusbüroos.

Nii telefoni teel asjaajamiseks kui ka teenindussaalides lepingu sõlmimiseks on soovitatav varuda aega, sest järjekorrad on pikad. Proovisime järele: näiteks Eesti Energia infotelefoni 1545 süsteem katkestas mitmekordsel proovimisel kõne ise, sest „järjekorrad on pikad, vabandame”. Majandusministeeriumi infotelefonile 616 0160 pääses aga kohe lõõgile.

Millal kehtib öö- ja millal päevatariif?

● Kahetariifse arvesti puhul

tuleb silmas pidada, et vastavalt Elektrilevi reeglitele arvestatakse päeva ja ööd kellaaja järgi. Päevatariif kehtib esmaspäevast reedeni: suvel kell 8.00–24.00 ja talvel kell 7.00–23.00 ning öötariif vastavalt esmaspäevast reedeni: suvel kell 24.00–8.00 ja talvel kell 23.00–7.00 ning kõigil laupäevadel ja pühapäevadel.

Mis vahe on börsihinnal ja fikseeritud hinnal?

● Enamikul elektrimüüjatel on kaks peamist paketti, millest üks põhineb elektrimüüja poolt kindlaks määratud ehk fikseeritud hinnal ja teine kõigil börsihinnal, millele müüja lisab oma marginaali.

Fikseeritud hinna puhul on plussiks kindel hind, mis püsib samasugune terve kok-

Näiteks Elektrimüügi AS küsib paberarve väljastamise eest 50 senti.

kulepitut aja vältel. Kuna müüja on fikseeritud hinna sisse arvestanud kõik riskid, et mitte ise miinusesse jääda, kui hind börsil tõuseb, võib selline pakett kokkuvõttes kallimaks osutuda. Prognooside järgi on näiteks Eesti Energia pakett Kindel 3% kallim kui Muutuv ehk börsihinnal põhinev pakett. Kui kokkulepitut hind on liiga kõrge, on eratarbijal võimalik leping ühekuuse etteteatamisajaga lõpetada. Juriidiliselt isikutelt võib müüja lepingut küsida. Tarbijal võib olla soodsam fikseeritud hinnaga pakette sõlmida kevadel või suvel, sest keskmine börsihinna tase on siis madalam.

Börsihinnaga pakett tähendab elektri turuhinna ehk õig-

Kuna fikseeritud hinna sisse on arvestatud kõik riskid, võib see kallimaks osutuda.

lase hinnaga tähtajatut lepingut, millele müüja lisab oma (lähipaistva) marginaali, ja börsihinna kõikumine mõjub tarbijale vahetult. Nii on võimalik hinna langusest kasu

saada, aga arvestada tuleb ka börsihinna kerkimisega näiteks külmal ajal. Tarbijale, kel pole tunnilugemisega arvestit, kujuneb börsihind tema jaoks kaalutud keskmise hinnaga, mis pole üksühene börsihind Nord Pool Spotis.

Kahest eelmisest 50-50 kombinatsioonist pakett peaks sobima neile, kes soovivad pehmemendada börsihinna kõikumistest tingitud hinnariske.

Kuidas toimub ettemakse arvestus ja tasaarveldus?

● Ettemaksega pakettide tarbimise arvestus tehakse üldjuhul Andmelaos olevate andmete põhjal ja täpsemate andmete puudumise korral arvestatakse kuu koguseks $\frac{1}{12}$ aasta tarbimisest.

Ettemakse ja tasaarveldus tehakse igal kuul. Näiteks jaanuari ettemakse arve läheb kliendile jaanuari alguses. Veebruarikuus tehtaval veebruari ettemaksearvel aga tehakse kliendile tegelike tarbimis-

andmete põhjal tasaarveldus jaanuari eest.

Kuidas toimub elektri arve maksimine?

● Kui praegu saab tarbija koju ühe elektri arve, mille järgi tuleb tasuda nii võrguteenuse kui ka tarbitud elektri eest, siis uuest aastast on tarbijal kaks lepingut – enda valitud elektrimüüjaga ja võrguteenuse osutajaga. Kui võrguettevõtja ja elektrimüüja on kokku leppinud esitada ühiseid arveid, saab ka tarbija ühe arve. Kui aga postkasti jõuab kaks arvet, siis on ühel võrguteenuse maksumus koos taastuenergia tasu ja elektriaktsiisiga, teisel kajastub elektri maksumus.

Kas elektrinäidu esitamine muutub?

● Elektrinäitude esitamine jääb samasuguseks, kuigi tarbija võib võrguteenust ja elektrit osta eri firmadelt. Näit tuleb esitada ikka vaid ühe korra ja võrguettevõttele, kelle võrguga klient on ühendatud. Elektrimüüjani jõuavad näidud juba automaatselt. ●

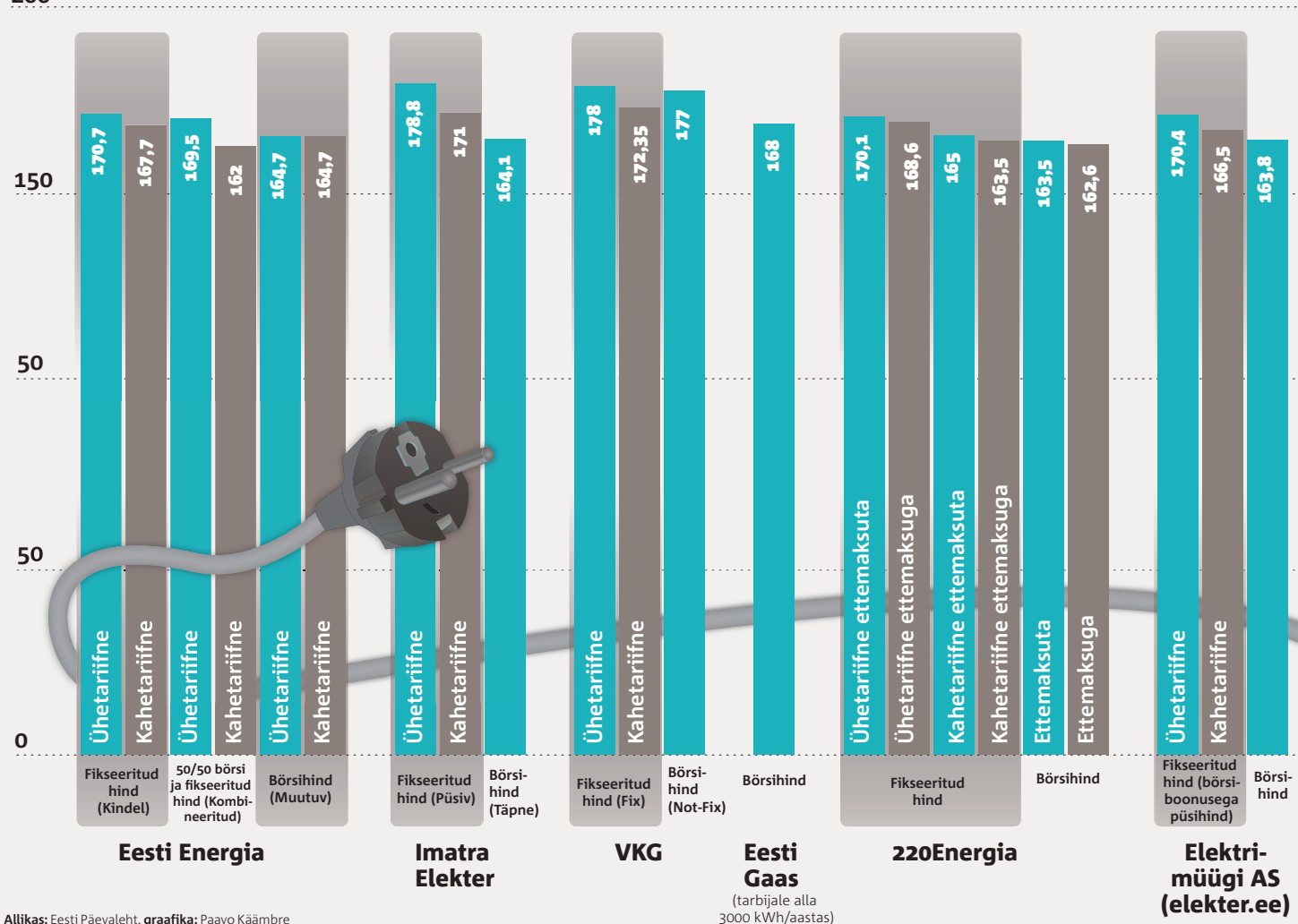
Kallima ja odavama paketi vahe on 16 eurot aastas

Eesti Päevaleht toob esile kõik eratarbijale mõeldud elektripaketid, mida pakuvad seitse energiamüüjat. Kui müüja on fikseeritud hinna kujundanud lepingu pikkuse järgi, teeme arvutused **kõige soodsama hinnaga** perioodi peale, sest olenemata sellest kui kauaks leping sõlmitakse, on seda võimalik üles öelda ka ettenähtust varem. Pakettide hinnataseme võrdlemise aluseks võtame, et keskmine väiketarbija tarbib elektrit **3000 kilovatt-tundi aastas**.

2011. aasta keskmine börsihind oli 5,2 senti/kWh (4,33 senti/kWh + käibemaks)

Personaalsed hinnapakumised võivad elektrimüüjate kodulehtedel esitatutest erineda.

200 Keskmise väiketarbija kulu elektrile aastas eurodes

Allikas: Eesti Päevaleht, graafika: Paavo Käämbre

Tarbijakaitseameti di pöörake tähelepanu

Intervjuu

Ann-Mari Nergi
majandusajakirjanik

Tarbijakaitseamet soovib tab elektrimüüjaga lepingut sõlmides hoolega vaadata ka n-ö peenikeses kirjas trükitut.

● Andres Sooniste, kuidas ole-
te rahule jäänud teavitustööga,
mida on enne elektrituru ava-
nemist tehtud?

Riigi poolt võib rahule jääda,

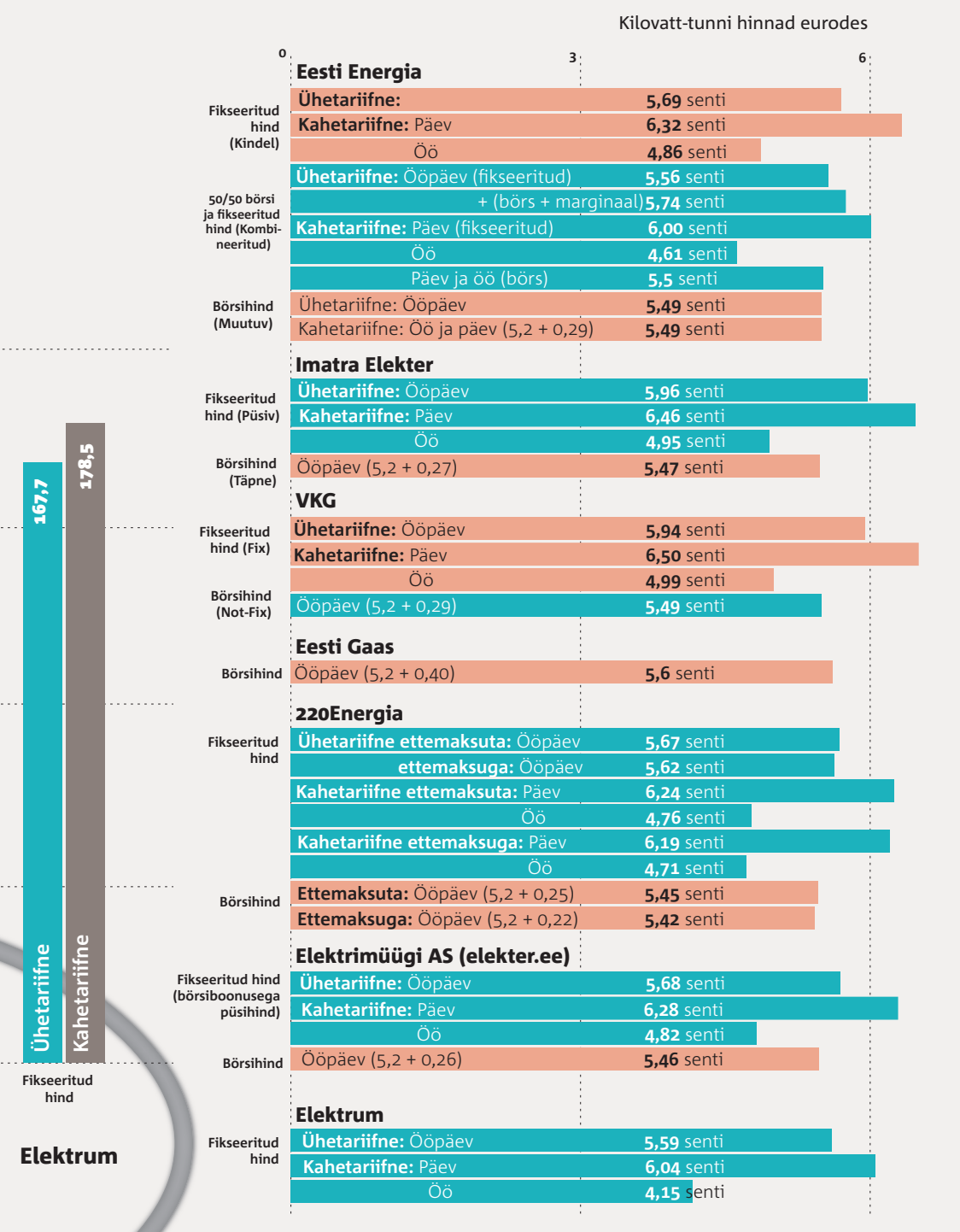
sest liiga palju ette teavitada ja ainult emotsionaalselt rääkida sellest, kui palju hind tõuseb, poleks mõtet olnud. Pakkumised tulid ju alles oktoobris.

Ouline on see, et suhteliselt pakkumiste turule tuleku alguses sai ühe tüüptingimuste faktori ehk lepingu lõpetamise trahvi päevakorras maha võtta. Olgem ausad, see oli suhteliselt läbipaistmatu hinnakomponent, mille suurus me oleks pidanud tõenäoliselt tükki aega hindama.

● Millised on peamised kaebused, mis tarbijakaitseametile tarbijatelt elektrimüüjate kohta tulevad?

Inimestes on küsimusi tekitanud peamiselt see, kas igasugu pakkumised ja agressiivsed-aktiivsed müügivõtted, mis teistes ärivaldkondades on tihtipeale ammuilma tuntud, on ka elektriäris põhjenda-

d veel nädal aega

rektor Andres Sooniste: müügilepingu tingimustele

tud. Me oleme mõned menetlused ka käima lükanud, kui meile tundub, et elektrimüüja on – ennekõike telefonimüügis – üle piiri läinud.

Seaduse mõistes on tähtajaliste pakkumiste tegemine lubatud, aga peab kontrollima, kas need ikka on tähtajalised. Kui selgub, et sama pakumine kehtis tegelikult eile ja kehtib nädal aega hiljem, aga tarbijale öeldi, et „ainult täna“, siis on see selge eksitamine.

●● Millele peaks tarbija veel tähelepanu pöörama?

Tahaks veel kord üle korrata, et kõige olulisem pole alati elektri hind, vaid hoopis lepingutingimused, mida tuleb hoolikalt lugeda. Kuidas toimub lepingu automaatne pikene mine? Kuidas saab lepingust taganeda, kui ei teata üht kuud ette? Millal tuleb teatada näidud? Millised on trahvid või

viivised? Kas paberarved on tasulised? Selliste küsimustega peaks inimene kursis olema, sest need võivad olla igal müüjal erinevad. Ja jällegi – need kõik on sellised nüansid, mida me tavaliselt teiste pikaajaliste lepingute sõlmimisel jälgime, aga võib-olla elektrilepingus ei oska tähelepanu pöörata.

Samuti on aktiivsed inimesed saanud läbirääkimiste tulemusena elektrimüüjalt märkimisväärsed hinnaalandusi, nii et kindlasti tasub selle nimel ise või grupiviisiliselt vaeva näha.

●● Kas inimene peaks siis ikka paketti valima või jääma üldteenust kasutama?

Mina siin ametnikuna midagi soovitada ei saa. Küll aga on räägitud, et väikeste elektriarvete puhul ei peakski inime ne mitte midagi tegema, sest kui 10-eurone arve hakkab

olema üldteenusega 11 eurot, siis turult saadava pakkumise vahe võib olla niivõrd marginaalne, et tekib küsimus, kas sellega tasub end üldse vaevata. Suuremate arvete puhul muidugi tasub paremat pakumist otsida.

●● Kuidas te suhtute elektrimüüjate loosikampaaniatesse, mida klientide peibutamiseks korraldatakse?

Mind isiklikult jätaavad nad külmaks, aga iseenesest pole see midagi uut ega keelatud. Teistes sektorites on selline asi tavapäraseks saanud. Aga kõigepealt tuleb inimesel selgeks mõelda, miks ma seda teenust vajan. Juhul kui selle lahendusega käib kaasas ka loosivõimalus või meene, siis on ju eriti hästi. Kui seda ei juhtu, siis saan öelda, et olen ikkagi teinud usutava ja läbimõeldud otsuse. ●

Uuest aastast tõuseb ka elektri võrgutasu.

Foto: Jassu Hertsmann

Elektri vabaturg tõstab kohe ka võrgutasusid

Hinnatõus

Ehkki elektri võrgutasud

kinnitab konkurentsi-

amet, upitab börsihind

ka neid ülespoole.

Andres Reimer

andres.reimer@epl.ee

Suurim jaotusvõrguettevõtte Elektrilevi tõstab uuel aastal 640 000 tarbimiskohas võrgupaketite hindu 7% võrra. Börsihinna tõttu elektritarbimist järsult vähendavad kliendid peavad oma võrgupaketid nüüd ise üle vaatama, et mitte liiga palju maksta. Elektrifirma klientidele teavituskampaaniat ei kavanda. Kui praegu on võrgutasu pakett üks osa elektri ühispaketist, siis edaspidi müüakse elektrienergiat eraldi.

„Võrgutasu pakettid on täna klient lepingus juba valinud ja täiendavat määramist enam ei toimu,” selgitas Elektrilevi müügikorralduse peaspetsialist Tõnu Roosve. „Pakettide puhul me räägime eelkõige võrgutasudest kuni 63 A võrguühendustel, mille kasutajate arv on üle 95% tarbimiskohadest.”

Neli paketti

Elektrilevi klientidel on võimalik valida nelja peamise võrgutasu paketi vahel, mille puhul peale kallinemise muutub vaid nimetus. Varem Kodu nime kandnud pakettid on ristitud ümber nummerdatud pakettideks Võrk.

Väikese elektritarbimise korral, kui voolumõõtja näitab kuus vaevalt paarsada kilovatt-tundi ja üle 60% sellest tarbitakse päeval, tasub kasutada paketti Võrk 1, kus kehtib vaid ühesugune põhitariif. Kui öise tarbimise osatähtsus osutub piisavalt suureks, tasub ära Võrk 2, kus tasu kujuneb eraldi päeva- ja öötarbimise järgi. Selle paketi kasutamiseks peab olema paigaldatud kahetariifne voolumõõtja. Kaugloetavate voolumõõtjate paigaldamisel, kui tarbitud elektri maksumust hakatakse määrama igal tunnil börsil kehtinud hinna järgi, jäävad võrgutasude kahetariifsed pakettid kehtima, sest elektri börsihind ei mõjuta ülekandetasusid otseselt.

„Kui klient tarbib keskmisest rohkem – korteris üle 2500 kWh aastas ja eramus üle 8000 kWh aastas, olenevalt kaitsme suurusest liitumispunktis –, siis on tal soodsam kasutada püsitasuga pakette Võrk 3 ja 4,” selgitas Roosve.

Konkurentsiamet hakkab jaotusvõrguettevõtetele hindu kinnitama kaks korda aastas, augustis ja detsembris. „Võrgutasusid tõstab asjaolu, et nad peavad kadude korvamiseks ostma täiendavat elektrit börsilt, samuti Eleringi poolt tõstatav ülekandetasu,” selgitas konkurentsiameti energeetika- ja veeteenistuse juhataja Külli

riga seotud kulusid eeloleval aastal suureneb, alaneb taastuvenergia tasu 10% võrra 0,87 sendini kilovatt-tunni kohta, teatas Elering.

Taastuvenergia tasu suurrust mõjutab see, et 2013. aastast lõpeb Eesti Energia Balti elektrijaama 11. ploki biomassi kasutamise toetus ja suureneb toetatava tuuleenergia toodang.

Taastuvenergia odavneb

Proгноosi kohaselt ulatub taastuvenergiast ja töhuse koostootmise režiimil toodetud elektri maht järgmisel aastal 1278 gigavatt-tunnini. See tähendab, et toetuseks tuleb maksta 65 miljonit eurot.

Taastuvenergiale makstavast rahast kulub 43% tuulest ja 38% biomassist tootvatele üle 20-megavattise võimsusega jaamadale ning 19% muudest allikatest, näiteks hüdroenergiast, prügist ja biogaasist toodetud elektrienergia toetusteks. Tõhuse koostootmise režiimil toodetud elektrienergiat toetatakse 5,8 miljoni euro ulatuses.

Tootjate esitatud andmete, statistika ja Eleringi analüüsi põhjal kasvab toetust saava tuuleenergia kogus 84%. Toetust saava biomassist toodetud elektri kogus väheneb samal ajal 55%. ●

Kui klient tarbib keskmisest rohkem, tasub valida pakett Võrk 3 või Võrk 4.

Haab. „Inimene peab ise üle küsima, kas tema võrgupakett on sobiv. Üks kord aastas saab paketti vahetada ilma tasuta.”

Paljud elektritarbijad pole võrgutasu hinnapakettidest teadlikud, sest nad on lepingu sõlminud nii ammu, et üksikasjad on ununenud. Kui aga otsustatakse tarbimist oluliselt suurendada või vähendada, siis vale paketi korral võib teenusele tehtav kulutus kujuneda ebamõistlikult kallimaks.

Samal ajal kui enamik elekt-

SEADUS MUUTUB

Elering arvutab ümber

Riigikogu menetluses on elektrituruseaduse täiendused, millega on kavas muuta taastuvenergia toetuste suurust ja struktuuri. Taastuvenergiast toodetud elektrienergia osakaaluks kogutarbimisest on järgmiseks aastaks prognoositud 12,6%. Riigi seadud eesmärk vastavalt elektrituruseaduse järgmiseks aastaks kavandatud muudatustele on 11,3%. Arvutusse ei ole kaasatud võimalikku Narva elektrijaamades biomassist toodetava elektrienergia kogust.

„Hetkel on 2013. aasta taas-

tuenergia tasu toodud välja kehtivat seadust järgides. Juhul kui seadus muutub, arvutab Elering taastuvenergia tasu tarbijatele ümber. Eelnevast lähtuvalt oleme teinud ettepaneku seaduse eelnõu täiendamiseks selliselt, et tulevikus oleks võimalik ka aasta sees muuta tarbijatelt kogutava taastuvenergia tasu suurust, pidades silmas taastuvenergia toetuste oluliselt suuremat prognoosimatust võrreldes tänasega,” kommenteeris seadusemuudatust Eleringi juhatuses esimees Taavi Veskimägi.

STRADIVARIUSE VIULI SALADUS LAHENDATUD

Teadlased väidavad, et lahendasid kõrgtehnoloogiliste uurin-gute abil kuulsate Antonio Stradivari viulite ebamaise kõla saladuse – see on mittetäiuslikkus. The Telegraphi teatel jõudis

taolisele järeldusele dr Franco Zanini Itaalias Triestes asuvas Elettra laboratooriumis, avastades vanal viulil terve rea väikeseid asümmeetriaid, mis heli mõjutavad. EPL

EGIPTUSES SÜVENEB SEGADUS PÕHISEADUSEGA

Egiptuse konstitutsioonikohus pidi eile kogunema, et anda hinnang president Mohammed Morsi toetajate poolt kiiresti valminud põhiseaduskavale, mis tahetakse varsti referendumi-

le panna. Kuid BBC teatel jätsid kohtunikud kohtu ees toiminud suure meeleavalduse tõtu otsustamise ära ja teatasid, et peatavad kõrgema kohtu töö määramata ajaks. EPL

ESM-I REITINGUT KÄRBITI

Reitinguagentuur Moody's teatas, et alandas Euroopa pääs-temehhanismide ehk ESM-i ja EFSF-i kõrgeimat reitingut astme võrra. Põhjuseks Prantsus-maa majandushädad. EPL

Euroopa riigid tahavad Google'i ja Amazoni tuludelt matti võtta

Maksutulu

Internetihiiglasel on
surve all mitmel rindel,
sest Euroopas teenitult
makstakse vähe makse.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Enamjaolt USA-s asuvate pea-kontoritega suured interneti-firmad on osanud end Euroopa maksujurisdiktsioone kasu-tades nii hästi sisse seada, et vanas maailmas ei kuku nende äritegevuselt riigikassadesse suurt midagi. Rahahädas ja kärbeta tõttu tugeva avaliku surve all olevad valitsused on nüüd pööranud kullipilgu tulusat äri tegevatele internetifirmadele, nagu Google või Amazon, et neilt rohkem makse kätte saada.

Näiteks Suurbritannia rahandusminister George Osborne kavatseb esitada parlamendile ettepanekud, kuidas lõpetada olukord, et Ühendkuningriigis miljardikäibeid tegevad Google ja Amazon pääsevad imepisikeste maksudega, raporteeris nädalavahetusel The Telegraph.

Osborne'i ettepanekud on

Inglaased avastasid, et 7,1 miljardi naelase käibe pealt maksis Briti Amazon riigile vaid 2,3 miljonit. Foto: AFP / Scanpix

ajendatud suurt kära tekitanud parlamendi eelarve kontrolli-komisjoni ettekannetest, millest selgus, et väga suurt internetiäri aetakse makse praktiliselt maksmata. Näiteks Amazoni Suurbritannia haru käive oli kolme aasta jooksul 7,1 miljardit naela (8,7 mld eurot), aga ettevõtte tulumaksu maksti kõigest 2,3 miljonit naela (2,8 mln eurot).

Lisaks siseriiklikele ettepanekutele, mille kohaselt suletakis niisugust äritegemist lubavad maksuaukud, tahab Briti rahandusminister algatada ka

ka nn Google'i maksu kehtestamine, mis puudutab peamiselt uudisteäri. Mõlemas riigis panevad eelkõige meediaetevõtted pahaks, et Google'i uudistelehekülj korjab kokku ajalehtedes ja portaalides avaldatud uudised ja teenib suuri summasid selle juurde müüdava reklaamiga.

Sõda autoritasu pärast

Bundestagis läbis eelmise reede hilisõhtul esimese lugemise seaduseelnõu, millega sunnitakse Google'it kohaliku meedia pealkirjade koondamise ja indekseerimise eest autoritasusid maksma. Seda vaatamata Google'i käivitatud suurele PR-kampaaniale, millega üritati inimesi veenda, et see vähendaks info

OECD võiks samuti internetihiiglaste maksustamise küsimuse luubi alla võtta.

vastavad rahvusvahelised tegevussuunad. Eelkõige loodetakse majanduskoostöö ja -arengu organisatsiooni (OECD) peale, kes võiks samuti internetihiiglaste maksustamise küsimuse luubi alla võtta.

Aga mitte üksnes sel rindel ei käi võitlus internetiäri tulu ümberjagamiseks. Saksamaal ja Prantsusmaal kogub tuure

vaba kättesaadavust.

Põhimõtteliselt sama sisuga ettepanekud on juba pikka aega kaalumisel ka Prantsusmaal parlamendis. Ka seal teeb Google kõva vastulobi ja andis oktoobris teada, et kui ettepanekud läbi surutakse, on firma valmis Prantsuse meedia võrgulehed oma otsisüsteemist üldse välja jätma. ●

EBAAUS KONKURENTS?

EL võib Google'it suurelt trahvida

Täna kohtuvad Euroopa Komisjoni konkurentsivolinik Joaquín Almunia ja USA konkurentsiameti ehk föderalse kaubanduskomisjoni (FTC) juht Jonathan Leibowitz. Kohtumise põhi-teema on rahvusvahelise meedia andmetel just Google.

Mõlemad organisatsioonid on populaarset interneti otsimisteenust pakkuvat firmat uurinud juba pikka aega. Peaküsimus on, kas Google annab otsingu tulemuste esitamisel enda pakutavatele teenustele ja internetilehtedele eelisõiguse teiste sarnaste arvelt.

Kohtumisel võiksid Euroopa Komisjon ja FTC eeldatavalt kooskõlastada, kuidas Google'i kaasuses edasi minna. Kui Euroopa Komisjon otsustab, et Google'i käitumine kahjustab konkurentsi, võib ta määrata firmale trahvi, mis ulatub kuni 10 protsendini internetihiiglaste ülemaailmsest käibest ehk kuni 2,9 miljardi euroni.

Putini populaarsus langeb, opositsionääride reiting nigel

Venemaa

Küsitluste põhjal on nelja aasta jooksul Putini toetus kahanenud, kuid opositsioon sellest ei võida.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epl.ee

Sotsioloogiliste uuringutega tegeleva Levada keskuse teatel on venemaalased valitseva tandemiga töötanud üha vähem rahul, kuid ühiskonnas püsib endiselt lõhe suuremate linnade elanike ja ülejäänud, mitte kuigivõrd aktiivse elanikkonna vahel.

Kui mais hindas president Vladimir Putini tegevuse heaks 69 protsenti vastanuist, siis novembri lõpus 45 regioonis toimunud küsitluses vaid 63 protsenti. Mais peaministri ameti Putinilt üle võtnud Dmitri Medvedev sai tollal

heakskiitva hinnangu 64 protsendilt ja nüüd 54 protsendilt.

Levada keskuse direktori Lev Gudkovi sõnul on võimukandjate reitingu langus osa nüüdseks juba pikemast langustrendist, mis algas 2008. aasta sügisel.

„Kogunev ärritus on seotud rahulolematusega, et

esineb siiski harituma, aktiivsema ja kindlustatuma elanikkonna seas, eelkõige linnades,” selgitas ta BBC venekeelsele kanalile.

Televisioon on otsustav

Gudkovi sõnul levivad opositsiooni nõudmised ja loosungid järjekindlalt, kuid neil pole siiski otsest seost presidendi reitingu langusega. Seejuures jääb nende hulk, kes usaldavad opositsiooniliidreid, püsivalt kesiseks. Näiteks Vladimir Rõžkovi usaldab 1,9 ja Boriss Nemtsovi 1,2 protsenti venemaalastest. Hiljutistel opositsiooni koordinatsiooninõukogu valimistel enim hääli saanud Aleksei Navalnõi vastav näitaja on aga vaid 0,8 protsenti.

„Number püsib muutu-

matuna kuust kuusse, sest Navalnõi on populaarne ikkagi internetis. Föderaalsetesse telekanalitesse ta ei satu, aga see on elanikkonna põhimassile peamine infoallikas. Internetist võrguühiskonna tähehduses ei saa rääkida linnades, mille elanikkond on väiksem kolmest sajast tuhandest, aga see tähendab peaaegu kahte kolmandikku elanikkonnast,” selgitas Levada keskuse direktor.

Levada andmeil kasutab ühel või teisel moel interneti küll 54 protsenti rahvast, kuid aktiivseid kasutajaid pole rohkem kui kümme protsenti ehk umbes 10–15 protsenti täiskasvanud elanikkonnast.

Ühes oktoobrikuisest usutluses NTV telesaates ütles Putin, et üldiselt pöörab ta küll reitingutele tähelepanu, aga peamine on talle oma „õiguse sisemine tunnetamine”. ●

Navalnõi on populaarne internetis, aga internetti kasutab vaid kümnendik.

võim ei tule opositsioonile vastu, ei püüa teda kuulata, ei loo mingitki konstruktiivset dialoogi, vaid ainult ähvardab rusikaga ja püüab vastaseid hirmutada. Et režiim on oma võimalused ammendanud ja on praegu maa arengule piduriks – see arusaam

Soome müüduim väikemaja!

13 980 €

Hinnas kamin ja soojuspump!

Meie poolt: soome maja, paigaldusõpetus ja koostekoonid. **Sinu poolt:** maatükk, tööriistad ja kokkupanek!
- hinnale lisandub transport

Tutvu meie laia tootevalikuga: elumajad, suvilad, saunad, kaminad, soojuspumbad...

www.ultimatemarket.com
www.omamajamarket.ee
info@omamajamarket.ee

KÜSI JULGESTI!
TEL 50 44188

Karjäärikommarid ja boheemid

Arvustus

Mart Niineste
ajakirjanik

Poolt sajandit hõlmavas teoses küsib Mutt, miks saavad meepoti juurde alati karjeristid, mitte ausad intellektuaalid.

Mutt on Mutt on Mutt. Sest isegi telliskivi mõõtu teoses „Kooparahvas läheb ajalukku”, mille tegevus laotub üle poole sajandi ja mis otsib vastust küsimusele miks meie maal ja rahval on läinud nii, nagu on, ei kavatse kirjanik Mutt ennast kui iroonilist eluvaatlejat põhimõtteliselt muuta.

Sest juba enam kui kolmekümneaastase kirjanikutee algusest peale on Mutl komme oma tegelastele seliseid nii-öeldes natuke naljakaid nimesid panna, mis neid, enamasti loovintelligentsi hulka kuuluvaid inimesi, ning nende tegemisi pigem pisendab kui ülendab. Mingis mõttes võib seda ilmselt võtta kui pahupidi pööratud sotsialistlikku realismi, kus tegelased vastupidi Muti Fabianidele, Pepedele, Kirillidele, Tuuli Botikutele, Erlenditele, Teedudele, Mahvaldadele, Karl Maidenitele, Rutadele ja Manglustele ning kümnetele teistele poeetilisi nimesid ning sedakaudu ka oma suurte või väikeste tegemiste ja mõtetega maailma raskust väärilt kannavad.

Siingi moodustavad nimed ja tegevused kontrasti tegelaste kujunemislugude ja kirjeldustega, mis Mutl tavaliselt

teraselt ja omamoodi eepiliseltki välja kukuvad, parimal kujul ehk romaanis „Pingviin ja raisakass” (1992). „Kooparahvas läheb ajalukku” on heas mõttes tüüpiline Mihkel Muti romaan. Jutustamist alustatakse kuuekümnendate Tartust, kui oli juba selge, et nõukogude võimuga tuleb elada ja leppida ja olid säilinud veel viimased idealismikübemed selle võimu jätkusuutlikkuse suhtes. Autori põlvkonna kaaslased valisid kas teadlikult kollaborandikarjääri või läksid võimuga põhimõtteliselt pahuksisse. Esitledes järjest tegelasi, kujutades nende kujunemislugusid, tegemisi ja ellusuhtumist konkreetsetel ajahetkedel, jõuab Mutt üsna ruttu välja oma varasemategi romaanide epitsentrisse – „koopasse”. Loovintelligentsi kinnise kooskäämiskoha prototüüp on ilmselgelt KuKu klubi.

Konformistid ja aatemehed

Tollasest boheemlaskonnast ja selle kohandumisest Eesti Vabariigiga joonistub raamatu käigus välja vastuoluline pilt. Ühest küljest on tegemist hedonistidega, kes kurdavad nõukogude süsteemi pideva surve üle oma loomingule, samas ei mõista nad oma eriseisust, mis on tingitud sellesama süsteemi eripärast. Kapitalistliku maailma mõistuse häälena esineb raamatus läbivalt soomlane Pekka.

Selline kuulikindel tänamatus ja hilisema reaalsusega kohandumine protagonist Mati Tõusumäe elukäigu näitel on üks romaani kandvatest taladest. Vast karmimal kujul avaldub see konflikt Tõusumäe rollis kultuuriajakirja pea-

„Kooparahvas läheb ajalukku”

Mihkel Mutt
FABIAN

Foto: Annika Haas / EPL arhiiv

toimetaja ja juhtiva päevalehe kultuuritoimetuse juhatajana. Teine kandev tala on antagoniisti Teedu Tärni lugu. Mutt uurib, miks ja kuidas sai inimesest karjäärikomunist, mida tähendas talle Nõukogude Liidu lagunemine ja kuidas tema käsi jälle uuesti hästi käima hakkas. Koguni nii hästi, et seda kätt surub 24. veebruaril ka president. Miks said vabariigis lõpuks meepoti juurde endised konformistid ja karjeristid, mitte aatemehed või dissidendid, on „Kooparahva...” läbiv küsimus. Peategelaste lugude vahele mahuvad minategelasest jutustaja – seekord mitte Fabian – ja hulk rohkem või vähem värvikaid, varasematest romaanidest tuttavaidki kõrvaltegelasi, kelle isiksusi ja tegemisi Mutt talle omase värvikusega kujutab.

„Kooparahva...” nõrk külg on liiga lai ajaline haare, 464-leheküljeline teos hõlmab poolt sajandit (1960–2010). Kui esimene pool sisaldab pikki isiku- ja olukorrajeldusi, laskub situatsioonides detailidesse, toob järjest juurde tegelasi, siis alates teise kolmandiku lõpust kipuvad mõned arengusuunad olema liiga kiired ja markeeritud. Jah, Mati ei kohanenud uute ajaleheformaatidega ega mõistnud „melu” ja „meedia” külgede võimalusi, kuid miks? Seltskonnaajakirjanikust jutustaja võiks oma heietustes sellel geriljataktilal pisut peatuda, enda agenda seletab ta küll lahti. Ülelibisemisi märkab siin-seal veelgi.

Samas, kui autori maailmatunnetus varasemast lugeja hingelaadiga klapi, siis ei pea ennast petetuna tundma. Mutt on endiselt Mutt. ●

Ilge, võigas Bulgaaria

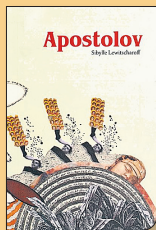
Saksa-Bulgaaria kirjaniku varjamatult omaelulooline reisiromaan viib saksa naise koos õe ja tolle peigmehega tundelisele teekonnale isa päritolumaale Bulgaariasse. Tunded, mis minategelase sisemuses podisevad, on aga peamiselt tülgaistus, iroonia, põlgus ja alaväärsustunne, mis tekivad sellest, et mürmatud sidemed seovad teda nii järeleostväärsse maaga. Kui öeldakse, et Oksanen maailb enda esivanemate maast viletsa pildi, siis „Apostolov” on juba täielik riigireetmine. „Bulgaaria köök? Kehva õlisse uppunud lõga. Kala – kõrbenud nali. 20. sajandi Bulgaaria kunst? Kohutav, ning seejuures eranditult. Arhitektuur[...]? Kuritegu!”

Elkõige tekitab peategelases ärritust vabasurma läbi lahkunud günekoloogist isa, kelle vari kolmikut nende teekonnal alaliselt ja delikaatselt saadab.

Lisaks okupatsiooniaegse Ida-Saksamaa ja Bulgaaria olustikku lahkavate mine-

„Apostolov”

Sibylle Lewitscharoff
Tõlkinud
Kristel Kaljund
ATLEX

vikumälestuste elustamisele ei võtagi kolmik suurt midagi ette peale turismiobjektide külastamise ja kirumise. Sellegipoolest on neid tiraade üllatavalt huvitav lugeda, kui end Lewitscharoffi katkestuste ja kõrvalepõigete loodud rütmilainele häälestada. Kui katkine tuumikpere, mida autor kirjeldab, on universaalne nähtus, siis Bulgaariast ei tea me suurt midagi, ja nagu autor meile kinnitab, seda parem meile.

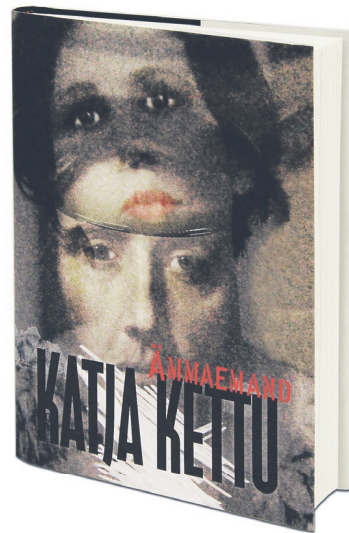
Ent endise idabloki elanikel on üksteise juures ikka võimalik tuttavaid jooni leida. Post-

sotsialistlikku äratundmisrõõmu tekitab näiteks lõik, kus välisbulgaarlane kohtub diktatuuriaege esinduskulptuuriga „1300 aastat Bulgaariat”. „Sõnad, mis pähe tulevad, ei kõlba. [...] Vägivaldne, julm, mõõdutundetu – see kõik peab paika, aga see asjandus siin on karmim ja koledam. Ülearune, eemaletõukav, labane – tõsi, ja ometi ei võta see seda õudust kokku. Toores sitt, võigas sitt, õel sitt, jälk, väljapressiv sitt – jah ning veel kord jah, kuid sõnadega seda koletust ei hõlma.” ● Kaarel Kressa

Ämmaemand KATJA KETTU

„Mu Jumal, seda meest ma tahan.”

Tegelikel sündmustel põhinev lugu Soome naise ja SS-ohvitseri ristunud eluteedest Lapi sõja künnisel. Jõuline ja meisterliku keelekasutusega romaan toob lugeja silme ette mahavaikitud ajaloo, vangilaagrite ja Saksa sõdurite sõjapruutide Soome.

KOOLIBRI

pood.koolibri.ee

Ristikivi tahtis kirjutada patriootlikku suurfilmi

Foto: Eesti Kirjandusmuuseum

Ajalugu

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@epl.ee

Vabariigi juubeli puhul korraldatud esildiste konkursi võistlustöödest ei jõudnud ükski päris filmiks saada.

Kui Karl Ristikivi ei olnud veel klassik, vaid 25-aastane kirjanikuambitsioonidega tudeng, proovis ta alustuseks kätt lastejuttudega ja alternatiivajaloolise seiklusromaaniga „Viikingite jälgedes”. Nüüd on selgunud, et ajalehesabas ilmunud viikingiromaan polegi kõige kummalisem tekst, mille noor Ristikivi esimeste katsetuste käigus kirjutas. Eesti Kultuurifilmi materjale uurinud filmiteadlane Lauri Kärk avastas riigiarhiivist käsikirja „Lipp tõuseb”, mille Ristikivi saatis 1937. aastal propagandatalituse korraldatud stsenaariumikavandite võistlusele. Konkursiga otsiti materjali vabariigi 20. aastapäeva tähistava suurfilmi tegemiseks. „Tahes-tahtmata andis see võistlustöödele kindla suunitluse, mingil määral kehtib öeldu ka Ristikivi kohta,” märkis Kärk. „Ristikivi näitab käsikirjas läbi mitme aastakümne ühe perekonna lugu, inimeste püüdlusi ja elu tehtavaid korrektiive. 20. sajandi alguses üle Eestimaa rullunud sündmused ja konkreetsed inimsaatused on filmikavandis läbi põimunud.”

Ühestki konkursil osalenud tööst filmi ei valminud, ent Kärki sõnul on tegu filmiloo jaoks tähelepanuväärse seigaga. „Dramaturgia on olnud meie filmi valulaps läbi aegade. Siin aga, palun väga, Ris-

Dokument pakub näidet stiilist, mida noorautor vaikivale ajastule kohaseks pidas.

tikivi, kelle romaanidebüüdle pidas vajalikuks tähelepanu osutada isegi Tammsaare ja keda oleks tema filmihuvist lähtuvalt ilmselt rohkemgi filmi poole õnnestunud kallutada. Paraku polnud meie film taoliseks kohtumiseks siis veel valmis.”

Stsenaariumikavandist on aru saada, et selle autor pole filmiiniimine, vaid alustav kirjanik. Dokument pakub huvitavat näidet stiilist, mida üks noorkirjanik vaikiva ajastu tingimustes kohaseks pidas. Et noormehest sai klassik, on näide eriti ilmekas. ●

„Lipp tõuseb”, katkend muutmata kirjapildis

Möödunud sajandi 80-date aastate lõpp. Metsaküla vanas koolimajas, madalas ükskordses öelakutusega majakeses, mis vaevalt erineb ümberkaudseist talumajadest, on laulu ja mänguseltsi harjutus. Energiline aatemees, juba hõbejuukseline koolmeister, kes kannab eneses edasi ärkamisaja tuld ja edustab C. R. Jakobsoni põhimõtteid, juhatab neid. Samal päeval ta on saanud teada, et ta peab lahkuma kohalt venekeele mitteoskamise pärast. Ta peab lühikese kõne noortele, milles on lühidalt kokku võetud ärkamisaja ideoloogia, saavutused ja väljavaated.

Kuusemäe Mihkel, sellal noor

talupoiss, muidu elava, ärksa iseloomuga, kuuleb täna vaevalt koolmeistri sõnu. Tal jätkub silmi ainult noore neiu jaoks, keda näeb täna siin esmakordselt.

[...] Aeg muutub üha ärevamaks. Paljuis kohtades tõusevad leegid taeva poole. Aga tõusev paks must piksepilv lämmatab kõik tuled. Võõrad sõdurisalgad ratsutavad teedel. Karistussalgad tulevad.

Ants tabatakse ja mõistetakse surma. Ka Mihkel kutsutakse mõisa ja süüdistatakse teda ühendusepidamises mässulistega. Väriseva südamega ootab Ann kodus teadet oma mehe saatuselt. Kuid siis... siis näevad lapsed kaugelt isa tulevat.

Rõõmu segab ängistav mure: milline oli otsus? Raskelt, masendunud ilmel astub isa tuppa ja langeb toolile. Naise ja laste küsimused ei suuda meelitada temalt ainsatki vastust. Viimaks ta tõuseb sõnadega: „Aeg on tööle minna!”

On veel üks tee, mis jääb rahvale avatuks – see on töö, visa töö. Paesel pinnal juurdunud puud ei murdu nii kergesti. Töötab edasi Metsaküla põllumeeste-selts, kõneldakse maaparandusest ja karjakasvatusest. Kerkib seltsimaja endise kõrtsihoone asemel. Jatkab tegevust ka laulu- ja mänguselts, ning võimsalt kajab Tallinna laulupeol kuberner keelu kiuste „Mu isamaa”.

Mälestame Leenu Siimiskeri (1924–2012)

In memoriam

27. novembril suri Pärnus kirjandusteadlane, filosoofiadoktor Helene Siimisker. Ta oli sündinud samas linnas 27. detsembril 1924. 88 aastat on pikk elu. Ta tõmbus tagasi aegamisi, aga ei võõrastunud.

Paberite järgi Helene, publitsistina Leenu Siimisker, kolleegidele lihtsalt Leenu õppis aastail 1937–1944 Pärnu tütarlastekoolides ning 1945–1950 eesti filoloogiat Tartu Riiklikus Ülikoolis. Sealsamas oli ta hiljem aspirant, kaitstes 1963 kraadi Tammsaarest avaldatud uurimustega. 1958. aastal tuli Leenu tööle Eesti Kirjandusmuuseumi, 1959 astus Eesti Kirjanike Liidu liikmeks.

1963–1967 juhatas ta Eesti Kirjandusmuuseumi käsikirjade osakonda. Kuid seejärel pani ta administraatoritoe ukse väljastpoolt kinni ja hakkas vabakutseliseks.

Leenu põhjalikkuse taotlusest kõneleb seik, et aastal 1967 keeldus ta ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri õppejõu kohast. Ta oli nõus lugema üksnes erikursust Tammsaarest, mitte aga kogu epohhi, mida ta enda arvates sama põhjalikult ei tundnud. Majanduslikult päästsid teda pidev kaastöö kultuuriajakirjandusele ja eesti kirjanduse õpikule koos järgnenud kordustrükkidega, raamat näitleja Jaan Saulist („Jaan Saul”, 1972), Tammsaare-tutvustu-

sed ja üksikud muud artiklid. Leenu Siimiskeri Tammsaare-töö ülemaste avaldus pildiraamatuna klassiku eluteest („A. H. Tammsaare”, 1978). Seda oli alustanud vanem kolleeg August Palm, kuid Leenul jätkus jonnini pooleli jäänud töö lõpule viia.

Leenu oli temperamentne isiksus, kelle kirklike eneseväljendusi hoidis vaos tütarlastekoolist saadud daamiharidus. Tal olid alati meeles ka kohustused oma suguvõsa ees, mida ta täitis talle omase soojusega. Helene Siimisker soovis, et tema põrm tuhistataks vaikselt, kuid maetaks mulda suviselt soojal ajal ja reipalt – umbes nii, nagu kirjutasid August Sang luuletuses „Laul surmast ja igavesest elust” ning Betti Alver teisel „Kuradile mingi mure”. Saagu tema soov täidetud! ●

Eesti Kirjanike Liit
Eesti Kirjandusmuuseum

RAAMATUREKLAAMID

ARMUVALUS

Mati Soonik
160 lk, Eesti Raamat

Lugu kahest abi-elukriisist paarist ja nende õnneotsinguist. Raamat on kirjutatud kergestiloetavas vestelises laadis, kuid probleemid, millega tegelased maadlevad, on elulised ja korduvad ajast aega.

MINU ELU

RAMETO-S
Toivo Tootsen
176 lk, Tänapäev

1960. aastate keskel lubati Nõukogude Liidus taas nalja teha. Veel enam – naljatamist suisa soositi. Ja nii loodi meelelahutussaadete toimetuse RAMETO, mille esimene saade läks eestrisse 1965. aasta lõpus. See raamat on raadio- ja teleajakirjanik Toivo Tootseni meenutus RAMETO-st. Subjektiivne, fragmentaarne, üksikutest mälu-piltidest koosnev. Kuna meeles on ikka rohkem see, mis saadete tegemisega kaasas käis, tuleb enamasti juttu mitte niipalju saadetest, kui just nende tegijatest.

EESTI TALU-

MAJA LUGU
Heiki Pärdi
248 lk, Tänapäev

19. sajandi keskpaigast algas aeg, mil Eesti arenes traditsioonilisest keskaegsest talurahvamaast moodsaks ühiskonnaks koos kõigi sellest tulenevate muutustega elulaadis ja mõtteviisid. Ka elumaja ise muutus millekski palju enamaks kui lihtsalt peavarjaks. Sellest sai üks tähtsamaid staatusesümboleid. Selles rohkete fotode ja joonistega illustreeritud raamatus vaatlebki etnoloog-kultuuriajaloolane Heiki Pärdi elumaja arengu kaudu ka tolleaegs ühiskonnas toimunud psühholoogilisi muutusi.

PIME METS

Charles Frazier
Tõlkinud Urve Hanko
256 lk, Eesti Raamat

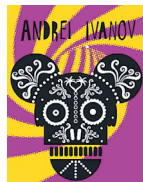
Romaani tegevus toimub Põhja-Carolinas möödunud sajandi kuuekümnendatel aastatel. Kui Luce asub pärast õe mõrvamist tema hoolde jäänud öelastega elama suletud ja lagunevasse mägi-hotelli, ei oska ta aimata, et tedagi ähvardab oht. Ootamatult ilmub ta ellu mees, kes on valmis pakkuma turvatunnet. Ehkki Luce on algul tõrjuv, õnnestub Stubblefieldil temas taas elurõõm sütitada. Tuuletallaja mainega ja minnalaskmismeeleolus elanud mees avastab oma üllatuseks endas uusi tahke. See on lugu vastupanuvõimest, armastusest ja elus antud uuest võimalusest.

HANUMANI

TEEKOND LOLLANDILE
Andrei Ivanov
Tõlkinud Veronika Einberg
408 lk, Varrak

Kuidas Euroopas illegaalina ellu jääda ja mitte hulluks minna? Mida kõike ei tee indiaalne Hanuman, et jõuda Lollandi saarele – Taani Ibizale. Ta müütab prügikastist pärit toitu,

murrab lahti telefonikoode, esineb vene maffiamehena ning vabastab varjupaigataotlejate laagri kavalaid ja pätilikke asukaid nende säästudest. Ent pettes osavalt teisi, lendab Hanuman koos eestivenelasest sõbra Jevgeniga samuti ühtelugu orki, ning tundub, et teekond Lollandile ei lõpe iial...

KUITUVID

KADUSID
Sofi Oksanen
Tõlkinud Jan Kaus
320 lk, Varrak

Romaan liigub läbi kolme aastakümne, mille sisse jääb Eesti Vabariigi esimese perioodi lõpp, Teine ilmasõda ning servapidi sulav ja stagneeruv Nõukogude Liit. Samas on aga tegu looga, mis käsitleb üldisemalt inimese ja võimu suhteid, vaatleb võimuga kohanemist ja kohanematust, räägib maskidest, mida inimesed on võimelised või võimetud kandma. Kas hoida hammasrataste vahel selg sirge või muutuda ise hammasrattaks?

VARESTE PIDUSÖÖK. ESIMENE RAA-MAT

George R. R. Martin
Tõlkinud Mario Kivistik
440 lk, Varrak

Seitse Kuningriiki on jätkuvalt segaduste haardes. Suur sõda on küll vaibunud, kuid rahust on asi kaugel. Asevalitsejaks saanud kuninganna Cersei punub intriige oma võimu kindlustamiseks, samal ajal aga küpseb Dorne'is vandenõu, mille sihiks on tõsta Raudtrooni tema tütar Myrcella. Raudsaarlased kogunevad kärjajatele, et valida hukkunud Baloni asemel endale uus kuningas või – esimest korda aegade jooksul – kuninganna.

PETTUS
Edward Lucas
Tõlkinud Marek Laane
272 lk, Varrak

Luureässa Sidney Reilly tabamisel 1925. aastal kuni punapäise voodiluuraja Anna Chapmani väljasaatmiseni USA-st 2010. aastal on Kremli ja lääne luurejuhid aina omavahel mõõku ristanud. „Pettuses” paljastab autor Chapmani ning tema Suurbritannias ja Ameerikas elanud agentidest kaaslaste tõelise loo, selgitades nende salaülesannet ja kirjeldades spioonijahti, millega nad lõpuks tabati.

MARATONI-KASSID

Siiri Laidla
96 lk, Eesti Raamat

Lustakas lasteraamat neljast orvust kassipojast, kes õpivad taliolümpia-aastal suusatama.

Kuna kassidel tuleb suusatamine üsna hästi välja, otsustavad nad minna metsaolümpiale võistlemale. Kiisud võitsidki suusamaratoni ja kogusid kuulsust. Kassipoegi abistas treeningutel lumehangest leitud väike roostetanud ekskavaator, mis neile suusaradasid lahti ajas ja neid sõidutas. Lõpuks leiavad nii kassipojad kui ka väike ekskavaator endale turvalise kodu.

MESSI REKORDIJAHIL

Barcelona 5 : 1 võidumängus Bilbao Athleticu üle lõi Lionel Messi kaks väravat. Nüüd on tal käesoleval kalendriaastal 84 tabamust, Gerd Mülleri nimel olev rekord on 85. **Delfi**

GALAXY VÕITIS

USA jalgpalli meistriliiga finaalis alistas Los Angeles Galaxy teist aastat järjest Houston Dynamo. Houston läks Calen Carri tabamusest juhtima, ent kaotas lõpuks 1 : 3. Fotol David Beckham. **Delfi**

SERVITI KAOTAS TEISEGI MÄNGU

Käsipalli eurosarja Challenge Cupi teises ringis kaotas Põlva Serviti Valgevene meeskonnale Minski SKA ka teises kohtumises. Kui kodus jäi Eesti klubi alla 32 : 37, siis võõrsil tuli tunnis-

tada vastaste 36 : 24 paremust. Põlva meeskonna resultatiivseim oli Pavel Turajev, kelle arvele jäi kuus tabamust, neli väravat viskasid kolm mängijat. **EPL**

Pidamisele panustanud Karel Tammjärv tegi võimsa tõusu

Suusatamine

Tammjärv lõpetas Soomes Kuusamos toimunud kolmepäevase minituuri 27. kohaga.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epi.ee

Viimast päeva ehk 15 kilomeetri pikkust klassikastiilis jälitussõitu alustas Tammjärv 40. kohalt, ent tubli sõiduga suutis eestlane koguni kolmteist konkurenti selja taha jätta ja punktikohale tõusta. „Lasin suusad määrida kõvasti pidama, mis aitas päris kõvasti mõlema suure tõusu peal. Tundsin ennast tõusu peal väga hästi ja suutsin ka siledal maal meestel järel püsida,” rääkis Tammjärv.

Kuigi 23-aastane noormees on sel hooajal juba varemgi säravaid esitusi pakkunud, oli Kuusamo võimas sõit meeldiv üllatus ka Eesti suusaliidu spordidirektorile ja peatreeneri kohuseid täitvale Raul Ollele. „Karel üllatas äärmiselt meeldivalt. Nii tore klassikastiit temalt juba hooaja alguses: minu jaoks oli see üllatus,” lausus Olle.

Kaks nädalat tagasi kaotas Tammjärv Olosel 10 km klassikadistantsil Kasahstani suusatajale Aleksei Poltaraninile 23 sekundiga. Eelmisel nädalavahetusel tuli aga MK-sarja avaetapil Gällivares tagasilöök: kohaks vaid 68. ja 15 km vabatehnikadistantsil kogunes kaotust Martin Johnsrud Sundbyle koguni 2.32,1.

Suur kõikumine

„Täpselt ei teagi, millest see kõikumine tuleb. Täna (eile – toim) oli tunne enam-vähem

Karel Tammjärv on kasvamas meie suureks lootuseks. Fotomeenus eelmise aasta Otepää MK-etapilt, kus Tammjärv sai 15 kilomeetri klassikasõidus 40. koha.

Foto: Taavi Arus

aga aja maha võtta, sest MK-sarja karussell suundub tulevaks nädalavahetuseks Kanadasse, kuhu Eesti sportlased ei lähe. Niisama muidugi lulli ei lööda, vaid distantsimeestel algab peagi juba mäestikulaager Livignos, sprinterid testivad detsembris vormi Skandinaavia karikasarja etappidel. „Isegi kui tuleks normaalse suve pealt hooajale vastu, siis oleks igati loogiline, et enne Touri võtaks natuke kergemalt,” lisas sportlane.

Võimalik, et enne 29. detsembril algavat Tour de Skid paneb Tammjärv end veel proovile 16. detsembril toimuval La Sgambeda vabatehnikamaratonil.

Lisaks Tammjärvele teenisid Kuusamos MK-sarja punkte ka sprinterid Anti Saarepuu, Peeter Kümmel ja Siim Sellis, kes jõudsid reedesel sprindidistantsil veerandfinaali. „Sprinterite maksimaalne sooritus oleks olnud, kui keegi oleks jõudnud poolfinaali, aga esimese MK-etapi kohta võib täitsa rahule jääda,” lausus Olle. ●

TULEMUSI TALIALADE MK-ETAPPIDELT

Murdmaasuusamine, Kuusamo

NAISED

Minituuri (klassikasprint + 5 km (V) + 10 km (KL) viitstardist) kokkuvõttes: 1. Marit Björgen (NORRA) 45.35,1, 2. Justyna Kowalczyk (POOLA) +1.21,4, 3. Heidi Weng (NORRA) +1.23,9, ..., 48. Tatjana Mannima +5.18,4; 5 km (V): 1. Björgen (NORRA) 12.02,9, 2. Kikkan Randall (USA) +22,7, 3. Julia Tšekaljova (VENEMAA) +24,5, ..., 56. Mannima +1.34,7, 71. Triin Ojaste +1.42,9, 86. Pormeister +2.04,8.

MEHED

Minituuri (klassikasprint + 10 km (V) + 15 km (KL) viitstardist) kokkuvõttes: 1. Petter Northug (NORRA) 1:05.27,3, 2. Maksim Völgžanin (VENEMAA) +1,4, 3. Aleksei Poltaranin (KASAHSTAN) +3,4, ..., 27. Karel Tammjärv +1.59,1, 72. Peeter Kümmel +5.21,9. 10 km (V): 1. Aleksander Legkov (VENEMAA) 21.52,8, 2. Northug (NORRA) +6,8, 3. Maurice Manificat (PRANTSUSMAA) +7,9, ..., 41. Tammjärv +1.05,8, 68. Anti Saarepuu +1.36,8, 92. Kümmel +2.19,8.

Suusahüpped, Kuusamo

MEHED:

Suur mägi: 1. Severin Freund (SAKSAMAA) 266,1, ..., 36. Kaarel Nurmsalu 83,7.

Kahevõistlus, Kuusamo

Suur mägi + 10 km: 1. Jason Lamy Chappuis (PRANTSUSMAA) 26.49,5, ..., 35. Kail Piho +3.56,9; **Võistkonnavõistlus:** 1. Austria I, 2. Norra II 3. Prantsusmaa I 16. Eesti.

Laskesuusamine, Östersund

NAISED

Sprint: 1. Tora Berger (NORRA) 21.34,0 (0+1), ..., 39. Kadri Lehtla +1.47,6 (1+0); **Jälitussõit:** 1. Berger 31.01,9 (1), ..., 45. Lehtla +4.51,1 (4).

MEHED

Sprint: 1. Jean-Philippe Le Guellec (KANADA) 25.10,4 (0+0), ..., 38. Daniil Steptšenko +1.29,6 (0+2), 56. Kauri Kõiv +2.08,0 (1+0), 77. Roland Lessing +2.56,4 (3+1); **Jälitussõit:** 1. Martin Fourcade (PRANTSUSMAA) 32.12,1 (1), ..., 45. Steptšenko +3.46,8 (4), 52. Kõiv +4.54,0 (4).

LASKESUUSATAMINE

Laskesuusatajate esimesed verstapostid

Murdmaasuusatajate kõrval olid nädalavahetusel MK-sarjas võistlustules ka laskesuusatajad, kes võistlesid Östersundis. Eesti sportlastest sõitis parima tulemuse välja 26-aastane Daniil Steptšenko, kelle jaoks tähendas sprindidistantsi 38. koht esimest korda MK-sarjas punktidele jõudmist. Naiste sprindis oli Kadri Lehtla 39. Eilises jälitussõidus langesid mõlemad paraku punktidele välja ja lõpetasid 45. kohaga.

Meeste sprindidistantsil tegi ajalugu Jean-Philippe Le Guellec. Üllatusvõitjast sai esimene Kanada meeslaskesuusataja, kes MK-sarjas poodiumile jõudnud. „Mu treener ütles mulle, et jõuad poodiumile päeval, mil sa seda kõige vähem ootad. Ta rääkis, et mine tee seda, mida ikka: sõida sujuvalt, ole vaba.”

Valusad pallikaotused röövisid võiduvõimaluse

Korvpall

Veel 50 sekundit enne lõppu oli Kalev/Cramo VTB Ühisliiga mängus Mariupoli Azovmaši vastu vaid kahe punktiga taga, ent Gregor Arbetil libises pall käest ja järgnenud valesöödule vastasid ukrainlased valusa kolmesega. Keith McLeodi hull kaugviset tõi Eesti klubi uuesti mängu ja veel seitse sekundit enne lõppu oli pall kolmepunktilises kaotusseisus Kalevil, ent audi väljamängimisele järgnes taas pallikaotus ja nii tuli vastu võtta valus 71 : 76 kaotus.

„Viimane pallikaotus, see selleks, vastased mängisid kaitses hästi, aga see pall, mis Gregoril käte vahelt ära libises. Sellest on rohkem kahju, oleks sealt korv tulnud, kes teab, mis oleks juhtunud,” lausus Kalev/Cramo juhendaja Alar Varrak.

Kuigi Kalev jäi alguses kohe suurelt taha, tõi taktikamuutus meeskonna mängu tagasi. „Alguses kartsime nende pikkasid ja läksime liiga korvi alla appi, mille järel pikad söötsid välja ja tagant pandi kolmesed sisse. Kui selle ära muutsime, siis mäng võrdustus ja kaldus isegi meie poole,” rääkis Varrak.

Neli pallikaotust

Üllatuskäiguna jooksis Kalev/Cramo eest eile väljakule pikalt palliplatsilt eemal olnud lätlane Armands Šķēle, kes kogus 17 ja poole minutiga üheksa punkti. Miinuspoolele läheb patustamine nelja pallikaotusega.

„Selline natuke kiirem ja teravam mäng, mida üritame juurutada, sobib Šķēlele stiililt hästi. Alguses oli ta veidi eba-lev, aga see on ka tema pikka mängupausi arvestades arusaadav, laias laastus võib tema esinemise siiski plusspoolele kanda,” rääkis juhendaja.

Kuigi kohtunike vilepartii saatis kalevlased vaid kuuel korral vabaviskejoonele vastaste 24 vastu, jäi Varrak siiski oma meeskonna teravuste loomisega rahule. „Mängijad läksid ilusti alla ja söötsid välja, andsime 18 resultatiivset söötu, millega võib rahule jääda,” lausus ta. ● **Pärt Talimaa**

MK-karussell suundub järgmisena Kanadasse, kuhu Eesti sportlased ei lähe.

sama kui Olosel või isegi grammi võrra parem. Gällivares oli päris nukker seis: võistlus juhtis pigem mind, mitte vastupidi,” lausus suusataja. Samas tõi Tammjärv ühe punktina välja ka tiheda võistlusgraafiku. Viimase kolme nädala jooksul on noormehel olnud juba kaheksa starti. Noormehe saavutused on seda võimsamad, et suvel pani ettevalmistusele oma pitseri kahekuuline väetecnistus kaitseväs. Nüüd saab ta

Täna Delfi Spordis: Rocki korvpallurid sõidavad Rumeeniasse ülitähtsale euromängule

Noor itaallane võlub uhke soengu ja täpse jalaga

Juventus kaitsja Martin Cáceres jälgib tähelepanelikult, mida itaallaste uus vutitähth Stephan El Shaarawy palliga tegema hakkab. Foto: AFP/Scanpix

Jalgpall

El Shaarawy ei mõista, miks kaaslastes tema soeng ja kulmude korrigimine viha tekitab.

Kristi Kirsberg
kristi.kirsberg@epl.ee

Itaalia jalgpalli meistriliigas on mängitud 14 vooru. 20-aastane Stephan El Shaarawy on lõõnud 12 väravat. Tundub, et AC Milani fännide suur hirm, mis saab pärast Zlatan Ibrahimovići ja Thiago Silva lahkumist, on olnud põhjendamatu. Noor Vaarao, nagu fännid teda kutsuvad, on teinud imelise hooaja alguse, viimati mängitud kohtumises alistati Catania 3 : 1, kaks väravat kanti taas El Shaarawy arvele.

Tänavu alles oma 20. sünnipäeva tähistanud El Shaarawy on pärit Savaonast, kus ta kasvab egiptlasest isa ja itaallanast ema perekonnas. 13-aastasena liitus ta Genoa klubiga, Serie A-s tegi ta debüüdi 2008. aastal, olles siis 16 aastat ja 55 päeva vana. Vaid kolm meest on veel nooremata Itaalia meistriliigas platsile pääsenud.

2010. aastal laenas Genoa noore ande Padovasse. Serie B-s mängides lõi El Shaarawy täht kiiresti särama ning suured klubid hakkasid talle järjest silma heitma. 25. juunil 2011 kirjutas ta alla lepingu juba tõelise superklubi Milaniga. Aasta hiljem vaadati kontrakti üle ning otsustati lepingut

pikendada 2017. aasta hooaja lõpuni.

Võib-olla on El Shaarawy tänavu just tänu sellele avanenud, et Ibrahimović Pariisi kolis. Kahe mehe suhted ei olnud just hiilgavad. „Ausalt öeldes ei olnud temaga kunagi kerge koos mängida. Põhimõtteliselt oli kõige olulisem Ibrale sööt anda, vastasel juhul ta kas karjus kohe väljakul või siis korraldas midagi tobedat mängu järel,” pihtis noormees Prantsusmaa ajakirjas Max, lisades, et tõsine konflikt oli tal ka Gennaro Gattusoga, kui Itaalia koondise keskvaljamees ei mõistnud, miks El Shaarawy kulutab oma aega kulmude korrigerimisele.

„Ta karjus mu peale, öeldes, et peaksin mõtlema sellele, kuidas paremini mängida ja jalgpalli tunnetada, mitte mingite

kõike selleks, et naistega tutvaks saada. „Sealt leiab igasugu huvitavaid kontakte,” sõnas ta. Balotelli staatust ta siiski veel omandanud ei ole ja ilmselt nii ka ei lähe, sest El Shaarawy peab oma suureks eeskujuks isa, kes on talle õpetanud, kuidas suurtest skandaalidest pääseda.

„Jalgpalli kõrvalt vaatavad inimesed küsivad sageli, kuidas me nii ülbed oleme. Ka minul on olnud raske jääda kahe jalaga maa peale, kuid õnneks seisab mu kõrval isa, kes ei lase olukorral ülekäte minna,” lisas noor superstaar.

Uhke kukehari

Ometi üks aspekt Balotellit ja El Shaarawy seob ja see on nende uhke kukeharjasoeng.

„Ma ei saa aru, miks see soeng kõigile ette jääb,” imestas pallur Gazetto delo Spordile antud intervjuus. „Ibra ükskord ähvardas mu juuksed maha ajada, aga õnneks ta kääre siiski trenni kaasa ei tassunud,”

naeris noormees, andes samas ka lubaduse: juuste mahaloikamisest räägime siis, kui ta lõob Meistrite liiga finaalis kaks väravat.

Itaalia koondises tegi El Shaarawy debüüdi tänavu augustis kohtumises Inglismaa vastu, esimese värava lõi aga novembris Prantsusmaa võrku.

Mõistagi sattus andekas noormees ka Egiptuse koondi-

se vaatevälja. „Nad tõepoolest pöördusid mu poole, kuid olen mänginud alates U-15 klassist Itaalia koondises. Rääkisin isaga ka sel teemal ning ta oli samuti seda meelt, et peaksin jätkama Itaalia rahvusmeeskonnas,” selgitas El Shaarawy.

Isa ei ole kunagi pojale ka oma kodumaa kombeid ja usku peale surunud. El Shaarawy ei paastu ramaadani ajal ega oska rääkida araabia keelt. ●

PEATREENER

Kaua Benítez vastu peab?

Inglismaa meistriliigas kaotas Chelsea uue peatreeneri Rafael Beníteze juhendamisel West Hamile 1 : 3. Kevadel Meistrite liiga võitnud Chelsea viimane võit koduses liigas pärineb 20. oktoobrist. Kahe nädala eest Chelsea peatreeneriks määratud Beníteze juhendamisel on meeskond saanud kaks viiki ja ühe kaotuse. Vaadates klubi omaniku Roman Abramoviči senist tegutsemist Chelsea peatreeneritega, pole üldse kindel, kui kaua Benítez, keda ei poolda klubi poolehoidjad ega enamik mängijatest, Londoni klubi eesotsas veel püsib. Hispaania meistriliigas lõppes eile aga Mauricio Pellegrino töö – Valencia peatreener vallandati pärast 2 : 5 allajäämist San Sebastiani Real Sociedadile.

TTÜ-l jäi ikka veel Tallinna Selveri skalp võtmata

Võrkpall

TTÜ esineb Schenkeri

liigas edukalt. Puudu

on vaid võit Tallinna

Selveri üle.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

Võrkpalli Schenkeri liigas korralikku kolmandat kohta hoides TTÜ on sel hooajal alistanud nii Pärnu kui ka Bigbank Tartu meeskonna, ent Tallinna Selverist neil seni jõud üle käinud pole.

Schenkeri liiga avamängus jäadi Tallinna Selverile alla 0 : 3. Sama resultaat oli karikavõistluste veerandfinaali esimeses kohtumises, kordusmängu võitis Selver 3 : 2.

Eilses Schenkeri liiga mängus tuli TTÜ küll välja lootusetuna näivast 0 : 2 kaotusseisust, ent viimases geimis eksis ülikooliklubi võistkond 12 : 13 kaotusseisult kahel järjestikusel korral pallingul ja Selver võitis 15 : 13.

Suur rabistamine

„Millegipärast on meil Selveri vastu suur rabistamine. Poistel on küll hirmus tahtmine, aga mängupildis väljendub see paljudes ebatäpsustes ja tihti tuleb ühele veale järele pikem mõõn,” nentis TTÜ temporündaja Siim Ennemuist pärast mängu nukralt.

„Pigem on kõik ikka peas kui oskustes kinni. Loodame, et kevadeks kaovad need mõõnad ära,” lisas ta.

LÜHIDALT

TÜ Rockil Balti liigas kolm võitu

Korvpalli Balti liigas sai Eesti klubidest suurima võidu Tartu Ülikool/Rock, kes alistas 99 : 69 Panevėžyse Lietkabelise. Seljavigastuse käes kannatava Justin Ingramita mänginud tartlaste parim oli Kristo Saage kuraditosina punktiga. Valga Maks ja Moorits kaotas samale Leedu klubile 58 : 75. TYCO Rapla jäi 58 : 71 alla Palangale. Ülitähtsa võidu sai Pärnu, kes oli 94 : 91 üle Valmierast, Rakvere Tarvas alistas 95 : 85 Tallinna Kalevi. G4S liigas oli TTÜ 75 : 62 parem KK HITO-st. **EPL**

Operilt värav

Andres Oper lõi Küprose jalgpalli meistriliigas Famagusta Nea Salamise ainsa värava, kuid tema koduklubi kaotas 1 : 3 Limassoli Apollonile. Bundesligas viigistas Ragnar Klavani tööandja FC Augsburg 1 : 1 Freiburgiga ning tõusis turniiritabelis eelviimaseks. Eestlane mängis terve kohtumise ja teenis 51. minutil kolme kaardi. Sama tulemusega lõppes ka suurklubide Müncheni Bayerni ja Dortmundi Borussia mõõduvõtt. **EPL**

Võidust hoolimata ei ole seis rootsiline ka Selveris.

Koondisemängude ajal hüppeliigest väänanud libero Asko Esna jalg ei ole ikka veel paranenud ja nüüd on valu tegeva koha juurde tekkinud lisakoed. Seetõttu asendas Esnat eilses kohtumises Denis Losnikov.

Selveri peatreeneri Avo Keele sõnul ei mängi Esna suure tõenäosusega ka neljapäeval toimuv eurosarja kohtumises.

Soome-Eesti ühisliigas lõpetas Viljandi Metalli naiskond seitsmemängulise kaotusteseeria, kui kodusaalis alistati LiigaEura 3 : 2. Viimase geimi võitsid viljandlannad koguni 15 : 3. ●

SCHENKERI LIIGA

TEISED MÄNGUD:

●● Tallinna Selver – Riia Lase 3 : 2, Ozolnieki/Poliurs – Pärnu VK 2 : 3, Valio Võru VK – Jelgava Biolars 0 : 3, Bigbank Tartu – TTÜ 2 : 3, Rakvere Fruit Xpress – Jelgava Biolars 3 : 2, Daugavpils Universitāte – Pärnu VK 1 : 3, Bigbank Tartu – Ozolnieki/Poliurs 3 : 1, Valio Võru VK – Riia Lase 1 : 3.

TABELISEIS:

●● Pärnu 36 punkti 15 mängust, Selver 33 (15), TTÜ 30 (14), Lase 24 (13), Jelgava 23 (13), Ozolnieki 20 (15), Daugavpils 19 (14), Tartu 18 (13), Rakvere 6 (14), Võru 1 (14).

Iljuštšenko ja Kanter parimad

Lõppeva aasta parimad kergejõustiklased on nii Helsingi EM-il kui ka Londoni olümpial medalid võitnud kettaheitja Gerd Kanter ning kõrgushüppaja Anna Iljuštšenko. U-23 vanuseklassi parimad on samuti kõrgushüppaja Eleriin Haas ning 400 m tõkkejooksja Rasmus Mägi. U-20 vanuseklassis triumfeerisid mitmevõistlejad Grete Šadeiko ja Karl-Robert Saluri. U-18 vanuseklassis olid võitjateks kuulitõuka ja Ats Kiisa ja teivashüppaja Reena Koll. **EPL**

Siena pääses edasi

Korvpalli Euroliigas võitis Siena Montepaschi Málaga Unicaja 91 : 72 ja tagas sellega edasipääsu 16 parema sekka. Kristjan Kangur viskas ligi 22 mänguminuti jooksul 11 punkti ja võitis kuus lauapalli. Kolmeseid tabas eestlane seejuures viiest kolm, mis tähendab, et 65,2-protsendise tabavusega on ta selles kategoorias endiselt liigas parim. Itaalia liigas sai hooaja esimese kaotuse Janar Talti koduklubi Varese Cimberio, kaotades 87 : 91 Rooma Aceale. **EPL**

FILMIDE SHREK JA MÄNGU FÜR TEGIJATELT

JÕULUVANÄ ON MIDAGI ENAMAT, KUI LIHTSALT LEGEND

PERE

Saal 1 3D eesti keeles! 14:40 17:15

Saal 1 3D vene keeles! 12:05

Saal 2 2D eesti keeles! 11:25

Saal 2 3D vene keeles! 13:40

Saal 2 2D vene keeles! 15:50

Saal 3 2D inglise keeles! 18:00

Saal 6 2D eesti keeles! 15:25 (v.a. L)

TOM HANKS, HALLE BERRY, JIM BROADBENT, HUGO WEAIVING, JIM STURGESS, DOONA BAE jpt.

K12

Saal 2 18:05 21:35

Saal 7 11:50 (v.a. P) 15:30 P - 15:45

OSCARI VÕITJAST LAVASTAJA ANG LEE LUGU FILM

PII ELU 3D

KINODES 21.DETSEMBRIST

EEPILINE FINAAL, MIS ELAB IGAVESTI

Saal 1 19:30 (v.a. R, L)

Saal 5 19:10 (ainult R)

Saal 7 21:20 (ainult L)

Saal 8 12:40 15:15 17:50 20:30

Disney PIXAR

KALAPOEG NEMO

EESTI KEELES! KINODES 21. DETSEMBRIST

3D

007 SKYFALL MS12

Saal 1 22:00 (v.a. L)

Saal 10 12:10 15:10 18:15 (v.a. N) 21:15

A.Le Coq Sviit 14:45 (ainult P) 18:20 (v.a. L, K) 21:25 (v.a. L, K)

LED ZEPPELIN: CELEBRATION DAY L

Saal 1 KONTSERTSALVESTUS! 19:30 (R)

MET OOPER: TITUSE HALASTUS L

Saal 1 20:00 (ainult L)

Saal 7 12:00 (ainult P)

A.Le Coq Sviit 20:00 (ainult L)

HOTELL TRANSILVAANIA PERE

Saal 3 2D eesti keeles! 13:50

FRANKENWEENIE PERE

Saal 3 3D 11:45 16:00

30 ARMASTUSE HETKE K14

Saal 3 20:10

PAHAENDELINE K14

Saal 3 22:10 (R, P)

DEEMONID K14

Saal 3 22:10 (v.a. R, P)

Saal 4 13:30 (v.a. L)

Saal 6 17:35 (v.a. L)

SEENELKÄIK eesti keeles, venek subti! L

Saal 4 15:55 20:15

EESTLANNA PARIISIS MS12

Saal 4 11:30 (v.a. L)

eesti ja prantsuse k., eesti- ja venek subti!

TEEL PÕHJA K12

Saal 4 17:55 22:15

ÖNNETERAAPIA K12

Saal 5 14:05 19:10 (v.a. R, N) 21:50

RASKEKAAL MS12

Saal 6 11:40 16:45 (v.a. P, K) 20:00

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee

mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

1+1 MS12

Saal 5 16:45 (ainult P, K)

prantsuse keeles, eesti- ja venek. subti!

SUHETE MÄNGUVÄLJAK MS12

Saal 5 EELLINASTUS! 19:10 (ainult N)

DŽUNGEL MS12

Saal 6 3D 11:20

Saal 6 2D 13:20 (v.a. L) 22:25 (L)

Saal 7 3D 19:15 (v.a. E, K) 21:20 (v.a. L)

TSUNAMI 3D K12

Saal 6 22:25 (v.a. L)

MA NÄGIN SAATANAT K14

Saal 9 16:35

ARGO Saal 9 11:35 19:20 K12

SEITSE PSÜHHOPAATI K14

Saal 9 14:10 21:55

360 EELLINASTUS! MS12

Saal 10 18:45 (ainult N)

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€. R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

EUROPA CINEMAS

MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

KIRJANDUS KINOS

Hüljatud 15:00

15:00

DEEMONID

TAMMET TUUK ENE JÄRVIS AIN LUTSEPP EVELIN VÕIDEMAST

13:10 21:00

TAMM REINOLD ULPSAK

YOONAS HUSSARI FILM

SEENELKÄIK

Kes meist nukk loll on?

15:25 21:20

03.12

Kes? Pesamunade film - eesti keeles 10:00

Ja kui me elaksime kõik koos? 11:00

Eestlanna Pariisis 10:50 | 17:40

Teel põhja 12:50 | 18:30

Deemonid 13:10 | 21:00

Kirjandus kinos: Hüljatud 15:00

Seenelkäik 15:25 | 21:20

Berserk kuldajastu - Esimene film 19:40

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

EUROPA CINEMAS

MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

18:00 21:00

03.12 Ma nägin saatanat 18:00 | 21:00

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Elion

Vabadus nautida

Juba kolmapäeval!

JÕULUJAZZ

K 5. detsember kell 19

Kumu auditoorium

Jacob (Rootsi) Karlzon 3

Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades.

Jazzkaare info 6660030 ja piletid@jazzkaar.ee

www.jazzkaar.ee

ERGO

EestiPäevaleht

MY CITY HOTEL

TALLINN

Jõulutähed

Kaunimad talveajast inspireeritud laulud

Marko Matvere Maarja-Liis Ilus

Kontserdid toimuvad

N 13.12 Põlva Kultuurikeskus

L 15.12 Haapsalu Kultuurikeskus

P 16.12 Viljandi Pärimusmuusika Ait

N 20.12 Tallinn Nokia Kontserdimaja

L 22.12 Pärnu Kontserdimaja

N 27.12 Rakvere Teater

R 28.12 Tartu Kontserdimaja

Piletid saadaval Piletilevi müügikohtades üle Eesti.

Kontserdid algavad kl 19.00 (Viljandi Pärimusmuusika Aidas algus kl 16.00)

EMT Topeltpluss kliendile on piletid 20% soodsamad. Sooduspiletite pakkumine kehtib kuni 28.12.2012 või kuni pileteid jätkub.

Toetajad

emt Next Elmar star

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

5. detsember kell 18.00

PILDID ASTUSID RAAMIDEST VÄLJA

Luulest ja muusikast põimitud unenäoline performance, kus tekstid muutuvad kolmemõõtmeliseks.

Luule (autor ja esitus): Aime Hansen

Muusika (autorid ja esitus): Eve Lukk ja Kaili Inno

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412

Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-

Toetab Kultuurkapital

TALLINNA LINNATEATER

Festival Talveöö unenägu 17. – 21. detsembril

Tahame luua näitemängu, mis muudaks maailma (Tšiili) 19., 20., 21. detsembril 18.00

Viimane proov (Peruu) 19., 20. detsembril 20.00, 21. detsembril 18.00

Kassa: 66 50 800

www.linnateater.ee

17 Kuulutused | Eesti Päevaleht | esmaspäev, 3. detsember 2012

Toimetaja: Mare Uueda, tel 680 4503, e-post: mare.uueda@lehed.ee

//// Eesti Kontsert

hooaja peatoetaja

Kontserdinädal

3.–9. detsember

T 4. XII kell 19
Antsla kultuuri- ja spordikeskus
K 5. XII kell 19 Mooste mõis
N 6. XII kell 19 Otepää kultuurikeskus
P 9. XII kell 17 Türi kultuurimaja

KontsertJazz
Riho Sibul, Raul Vaigla,
Toomas Rull

T 4. XII kell 19 Estonia kontserdisaal
Eliitkontserdid IV
Legend
Virgo Veldi (saksofonid)
Aleksander Hännikäinen (oboe)
Toomas Vavilov (klarnet)
Peeter Sarapuu (fagott)
Harry Traksmann (viul)
Olga Voronova (viul)
Laur Eensalu (vioola)
Leho Karin (tšello)
Mati Lukk (kontrabass)
Mati Mikalai (klaver)
Andre Caplet. “Legend”
Feliks Treiber. Sekstett
Rein Rannap. Kontsertino saksofonile ja
keelpillidele (esiettekanne)
Koostöös Eesti Interpreetide Liiduga

R 7. XII kell 19 Tartu ülikooli aula
Eliitkontserdid V
Arvo Leibur (viul)
Ivari Ilja (klaver)
Tallinna Keelpillikvartett
Brahms, Ysaÿe, Chausson
Koostöös Eesti Interpreetide Liiduga

Kiievi akadeemiline ooperi- ja balletiteatri lastele ja noortele

R 7. XII kell 19 Pärnu kontserdimaja
Rimski-Korsakovi ooper
“Jõuluöö”

L 8. XII kell 18 Pärnu kontserdimaja
Ooperigala-õhtusöök
Õhtut juhib **Mart Mikk** (RO Estonia)

L 8. XII kell 16 Väravatorn
Jõulud Prantsusmaal
Hortus Musicus
Kunstiline juht **Andres Mustonen**

L 8. XII kell 19 Tallinna Jaani kirik
P 9. XII kell 16 Karksi valla kultuurikeskus
“Ave Maria” läbi aegade
Tui Hirv (sopran), Toomas Trass (orel),
Aare Tammesalu (tšello)
Püha Miikaeli Poistekoor
Raadio Laulustuudio Lastekoor
Kitzbergi-nimelise gümnaasiumi
lastekoor ja poistekoor
Gregooriuse koraal, Bach–Gounod,
Caccini, Schubert
Margo Kölar (esiettekanne) jt

L 8. XII kell 16 Alatskivi loss
Urmas Sisask. Vokaaltsükkel
“Ganymedes”
Karmen Puis (sopran, Vanemuise teater)
Jaanika Rand-Sirp
(klaver, Vanemuise teater)

L 8. XII kell 16 Lüllemäe kultuurimaja
Jõulukontsert
Tallinna Poistekoor
Dirigent **Lydia Rahula, Tomi Rahula**
Caccini, Webber, Tobias, Pärt

www.concert.ee

RAKVERE LYL

KINGI TEATER

3.- 8. detsembrini jaanuari ja veebruari koduetendused

POOLE SOODSAMAD

Kingiabi: rakvereteater.ee

rakvereteater.ee

piletimaailm.com

32 95 444

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Maaleht EESTI EKSPRESS

Teenus

- KAARDIDENNUSTAVADTel 9001727 24h, h 1,09 €/min www.ennustus.ee
- NÕUANDELIIN tel 900 5020. Kui elu-mure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.
- Õmblusmasinate remont. Tel 656 6063, 551 6633, Rosmann.

Müük

- Saetud, lõhutud küttepuid: kuiv lepp (50cm), metsakuiv kuusk (pikkus tellija soovil) ja kuiv kask (30cm) võrkootis koos transpordiga. Tel 672 5338, mob 525 9433 Võtikmetsa OÜ
- Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuid. Tel 509 2933
- Müüa soodsa hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151 või 5354 3002

Ost

- Reval Antiik ostab vanu maale, münte, kuld- ja hõbeesemeid, märke, mööblit, raamatuid, jms. Pakkuda võib kõike, mis tundub olevat vana. Müürivahe 2, 6440747, 511 8825

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel. ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenuud.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Tervis

- Uus ja eksklusiivne massaažisalong ootab lõõgastavale massaažile. Tel 5382 0188.
- Parapsühholoog Ž. Štepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

Töö

- Pakume tööd E-kategooria autojuhile. Vajalik on eelnev sõidukogemus ja digisõidumeeriku kaart. Töö Euroopas ja Skandinaavias. Info tel 677 5818.

Teated

- Saue Vallavalitsus teatab: Saue Vallavolikogu kehtestas oma 29. novembri 2012. a otsusega nr 89 Saue valla üldplaneeringu. Otsuse jõustumisega 1. jaanuarist 2013 muutub kehtetuks senine, 2005. A kehtestatud Saue valla üldplaneering. Uus üldplaneering ei muuda varasema üldplaneeringu põhilahendust planeeringu kaardi osas, vaid tema peamiseks eesmärgiks oli täpsemalt ja selgemalt kajastada planeeringu seletuskirjas sisalduvaid maakasutus- ja ehitustingimusi. Valla ruumilise arengu eesmärgid tulenevad Saue valla arengukavast ning on suunatud säästva arengu põhimõtete elluviimisele. Üldplaneeringu kesk-konnamõju strateegilise hindamise aruande kohaselt on planeeringu elluviimisega kaasneda võivad majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised mõjud ning mõjud looduskeskonnale pigem positiivsed. Üldplaneeringu materjalid on kättesaadavad Saue valla veebilehel http://www.sauevald.ee/ehitus_planeerimine/ylplaneering/yp_uuendamine

VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME - ÜÜRIME TEIE KINNISVARA

- Kiire ja korrektno vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- Konsultatsioon tasuta!

VEO- ja KOLIMISTEENUS

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:

Helista **66 22 524** Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkasti numbrit ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sinul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:

Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula hoolega juhiseid. Sisesta kuulutuse number millele vastad ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:

Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula juhiseid, sisesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula Sulle jäetud teateid. **TÄHELEPANU!** Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, tingimusel, et telefon on klahvidega ning toonvalimisega. Uued kuulutused ilmuvad ühel päeval laupäevast kolmapäevani Eesti Päevalehes. 9002626 eritariif 0.63 EUR / min. Teenuse osutaja: Indata OÜ.

Naine meest

Üksik õlatunnet igatsev energiline loov usaldusväärne kultuuri ja reisi-mist hindav naine ootab kohtumist üksildust tundva hooliva optimistliku ausameelse häärasmehega üle 70a. Seos merega oleks tore. **68306**
Aus, toimetulev ja uuendusteadis naine tutvub ausa, hooliva aktiivset vaimset ja füüsilist elu elava härraga vanuses üle 70a. **68277**
Hea nooruslik vaba mees aastates 58-68, kui sulle meeldib nõrkemiseni tantsida, ennastunustamiseni looduse ilu imetleda, väsimatult reisida, teatrietendusi ja kontserte nautida, siis tea, et koos 63a. noorusliku naise-ga saab see olema hoopis mõnusam. **68348**
74a. leskproua Tallinnast soovib koha-ta sõpra-seltsilist, kellega koos oleks meeldiv nii vestelda, kui vaikida, nii loodust nautida kui teatrit külastada. **68343**
68a. haritud mitmekülgsete huvidega leskproua loodab tutvuda arukaja mõistva sobivas vanuses härraga. **68342**
41a. sale naine, huvideks loodus ja aiandus, tutvub mat. kindl. vaba ausa ja naist hindava mehega Tallinnast või Harjumaa. **68322**
68a. leskproua otsib sõpra, kellega jut-tu ajada üksildastel hetkedel. **68318**
58a. lesknaine soovib leida sõpra, kel-lega aeg-ajalt kohtuda. **68316**
Kuuekümneseks saanud tallinlanna, kes enda arvates on nooruslik ja ener-giline ning oskab inimeses hinnata headust positiivsust ja huumorimeelt, tutvuks sobivas vanuses heasüdamli-ku ja igati mõnusa härraga. **68300**
38a. üksik daam Tartust soovib tutvuda vaba noormehega vanuses 40-45a. Seiklusi ei soovi. **68293**
Üksik kohustustes vaba proua soovib tutvuda intelligentse 70-75a. Tallinna häärasmehega, kes oleks meeldivaks kaaslaseks ühistes ettevõtmistes. **68290**

Mees naist

57a. leskmees otsib seltsilist. Elan oma talumajas, jõe ja järve lähedal. Loomi ei pea. **68329**
53/178 optimistlik usaldusväärne vaba mees, ei tarvita alkoholi, vahel spordin, soovib tõstist suhet alla 50a. naisega. **68307**
53/185/77 vaba üksik mees Tallinnast soovib leida oma ellu kooselu ees-märgil saledat daami vanuses 40-53a. **68297**
Neljakümnnendates häärasmees soovib tutvuda kena lahke sõbraliku heasüdamliku mõistliku ausa neiu või naisega aastates 30-40. Olen ise töökas lahke mõistev sõbralik ja hea huumorimeelega. **68349**
35a. pikemat kasvu romantiline Tallinna abielumees otsib enda ellu saledapool-set naist, kellega koos rutiinist välja tulla. Olen sümpaatne, aus ja rõõmsameelne, seda ootan kasinult. **68346**
Keskealine tervislike eluviisidega tasakaalukas huumorimeelne korralik enda eest hoolitsev igati mõnus mees soovib tõsiselt tutvuda saledama rin-nakama vaba naisterahvaga. **68325**
Üksik meesterahvas soovib tutvuda ja sobivusel leida elukaaslaseks kuni 61a. suitsuvaba ja positiivse ellusuhtu-misega daami Pärnust. **68323**
69a. pikemat kasvu häärasmees, lesk, auto ja maja kenas kohas, soovib tut-vuda sobivas vanuses romantilise hin-gega naisterahvaga, et vahel reisida, tantsimas või teatris käia. **68319**
60a. vaba mees Tallinnast tutvub igavust tundva vaba naisterahvaga soovitavalt Tallinnast. **68313**
Keskealine mittesuitsetav ja viinast mittesõltuv meesterahvas soovib tutvuda üksiku naisterahvaga, kelle on oma maja ja hoov. **68298**
Natuke üle 50, tervislike eluviisidega korralik, sõbralik vaba mees soovib tutvuda saledama rinnakama vaba 40a. korraliku kena naisega. Palun ära ainult seikle. **68289**

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraieidst harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepinku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

TALLINNA KREMATORIUM

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäeva-ringsest kogu Eesti piires. Tuhastamismatus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. KAKS KABELIT. Suurim urnivalik Eestis. Tel 623 8808 24h www.krematorium.ee

Eesti Kirjanike Liit

mälestab oma kauaaegset liiget

LEENU SIIMISKERI

27.12.1924 - 27.11.2012

ja avaldab sügavat kaastunnet lahkunu omastele

Sügav kaastunne abikaasale ja tütrele

AARE VÄRTE

surma puhul

Mälestab tema esimene lend Lagedi koolist

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Mehed on Marsilt (Holby City, Inglise 2001)

09.55 Terevisioon*

11.55 Maahommik*

12.45 Iga pink räägib loo*

13.10 Komöödiasari ENSV*

13.40 Pehmed ja karvased*

14.05 Jamie Oliveri 30 minuti road*

14.30 Komöödiasari Minu pere*

15.05 Kriminaalsari Hercule Poirot: Teine viiul (Inglise 1993)

16.00 Draamasari Holby City haigla*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Õnne 13 (Eesti 2005)

17.40 Draamasari Sūdameasi: Mineviku küüsis (Heartbeat, Inglise 2006)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Osoon

20.35 Meie inimesed: Jaanika

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Välisilm

22.10 Välisilm esitleb Reitinguagenteeride võim (Backlight: The Power of the Rating Agencies, Hollandi 2012)

23.10 Komöödiasari Pehmed ja karvased*

23.35 Draamasari Sūdameasi:*

00.20 Ringvaade*

01.31 ERR-i uudised

KANAL 2

06.45 Joonissari Garfield

07.10 Joonissari Kasskoer

07.35 Joonissari Kass Oggy ja kurjad prussakad

07.50 Reporter*

08.50 Roosa teemant*, 1: Uus sari!

10.00 Keelatud vili*, 14

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5384

11.30 Tähed jääl finaali*

13.10 Tähed jääl võitja väljakuulutamine*

13.30 Doktor Oz

14.30 Komissar Rex

15.30 Punased roosid, 394

16.30 Keelatud vili, 15

17.30 Roosa teemant, 2

18.30 Kodus ja võõrsil, 5385

19.00 Reporter

20.00 Ärapanija

20.30 Saladused: Hooaja viimane!

21.20 Meeleheitel koduperenaised: Kao mu elust

22.20 Kaks ja pool meest: Keemiaravil opossum

22.50 Pan Am: Münt purskkaevus

23.45 Knight Rider: Rüütel kuninga etturi vastu. Välju, valgus, sisene, rüütel

01.25 Miljonäri salamissioon*

02.10 Romet ja Julia*: Pankrot

02.55 Reporter*

03.45 Ärapanija*

04.10 Unelmate hotell - Lõuna-Aafrika* (Das Traumhotel: Südafrika, Austria/Saksamaa 2007)

TV3

06.15 Multifilm Beyblade

06.37 Multifilm Pop Pixie

06.50 Multifilm Pop Pixie

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Beyblade*

08.00 Kaunis Lola, 65*

08.55 Kirgede torm, 1520*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6360*

10.20 Faktuaalne kaamera*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 35: Järvamaa patrioodid*

11.35 Kõige naljakamad koduvideod*

12.05 Valgekræ 2, 13: Vastumeetmed

13.00 Eesti otsib superstaari*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6361

15.25 Selline on elu!: Isa õnnetuse tõttu laguneb meie pere koost

16.25 Kaunis Lola, 66

17.25 Kirgede torm, 1521

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 36: Kirjarahva hõrgutised

20.00 Kolmedok: Tättemaania TELE-ESILINASTUS!

21.00 CSI kriminalistid 12, 14: Raev

22.00 KINO3 SUUR FILM: Mängufilm Ajasõlm (Looper) USA 2012 ulmemärul

00.15 CSI Miami 9, 20: Värvisee mustaks

01.18 TV3play.ee uudised

01.20 Vaga vesi 1, 5: Pruudikogemus

02.10 Nukumaja 2, 10: Pööning

02.55 Faktuaalne kaamera*

03.20 Seitsmesed uudised

03.45 Kolmedok: Tättemaania*

04.40 Öhtusöök viiele 4, 36: Kirjarahva hõrgutised*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Selline on elu!: Isa õnnetuse tõttu laguneb meie pere koost*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Animasari Baleriin Angelina* **07.25** Animasari Konn ja sõbrad* **07.30** Animasari Aisopose teater **07.45** Seiklussari lidne leping: 3. detsember **08.10** Animasari Reporterhiir Marvi Hämmer **08.35** Mõtete sunnil, 3/5 **09.05** Ringvaade* **09.35** Lint* **10.05** Püha-päevamaalijad* **10.25** Kutsumus* **10.35** Kas meid polegi olemas? * **10.55** 100 m selili kammerorkestri saatel * **11.05** Jääriik* **11.20** Euroopa filmiauhinnad 2012* **12.53** ERR-i uudised **16.40** Noortebänd 2012, 5/5* **17.10** Vananemise vastu* **18.00** Animasari Muumioru lood **18.20** Animasari Must ja valge koer **18.30** Lastetuba **18.40** Minu lemmikloom **18.55** Seiklussari lidne leping* **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Vene draama Peeter Esimene. Testament, 2/4 **20.55** Eesti lood: Üleloetud inimesed * **21.25** Harju 1-50 **21.30** Jüri Üdi klubi **22.25** Kinoklassika Lõbus lahutaja **00.10** Kultussari Vang nr 6, 13/17: Ära hülga mind, kallis (Inglise 1967) **01.07** ERR-i uudised

Kanal 11

06.35 Pilvede all* **07.30** Saint Tropez **08.30** Doktor Oz* **09.25** Doktor Oz **10.20** Ellen* **11.15** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop **12.25** Miss Marple*, 7: Nobe näpp **14.20** Südametukse, 11 **15.15** Südametukse, 12 **16.10** Superlapsehoidja **17.05** Naistekliinik, 41 **18.00** Doktor Oz **19.00** Pilvede all **20.00** Ellen **21.00** Mängufilm Bossi pävaraamat **23.00** Drag queen'ide võidujooks **00.00** Reporter **00.50** Naistekliinik*, 41 **01.35** Pilvede all* **02.20** Saint Tropez* **03.15** Doktor Oz* **04.00** Doktor Oz* **04.40** Pagariipiigad: Suur segadus **05.05** Reporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp **09.30** Kodu keset linna 2, 5 **10.10** Kutsuge Cobra 11 1, 31 **11.00** Eesti muusika karikas 1, 1 **12.00** Eesti muusika karikas 1, 2 **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 2, 6 **14.00** Brigaad 3 2, 8 **15.00** Kutsuge Cobra 11 1, 31 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 4, 1 **16.30** Top Gear USA 1, 2 **17.30** Kutsuge Cobra 11 1, 32 **18.30** Simpsonid 15, 4

TV3

19.00 Perepea 2, 20 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 4, 2 **20.00** Moodne perekond 3, 17 **20.30** Simpsonid 15, 5 **21.00** KINO ÖHTU: Kickpoksija 3: sõjakunst **22.55** Paljalt naljakas 1 **23.30** NCIS kriminalistid 7, 2 **00.25** Kõik, mida tahtsid pokkeri kohta teada, aga kartsid küsida **01.00** Salatoimikud 8, 66 **01.55** Hommikuraadio **05.00** Kodu keset linna 2, 6 **05.25** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12

07.00 Reporter+ **07.30** Reporter+ **08.00** Galileo* **08.30** Maailma kõige rumalamad...* **09.20** Hasselhoffid Inglismaal* **10.10** Rannavalve **11.00** Jututuba **13.50** Mängufilm Kopteriässad* **15.35** Maailma kõige rumalamad... **16.25** Merepatrull **17.15** Kopteriässad **18.10** Walker - Texase korralvõim **19.00** Tuvikesed* **19.30** Tuvikesed* **20.00** Galileo **20.30** Kuldvillak **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Kriminaalne Venemaa **22.00** Kriminaalne Venemaa **22.30** Hiromant II **23.30** Hasselhoffid Inglismaal **00.25** Kaks ja pool meest **00.50** Tuvikesed **01.15** Tuvikesed: Kasutajasõbralik **01.40** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Oled sportlikus vormis ja hasartses meeleolus. Püüad juht-ohje enda kätte haarata. See peaks ka igati õnnestuma.

SÕNN Sinu olemine võib minna veidike nostalgiliseks. Kunagi olnu tundub kas ilus või valus – see oleneb tegelikult vaid sinu suhtumisest.

KAKSIKUD Kipud oma kaaslast ülemäära tagant kiirustama ning neile sobimatul viisil nõu andma, sellest võib areneda isegi suurem tüli või arusaamatus.

VÄHK Psühholoogilisel tasandil on su meel erk ja tajud tundlikud. Kuid materiaalses ja rahalises plaanis võid teha mõne valearvestuse.

LÕVI Võiksid oma töö- ja äriasjades nüüd suurema kontrolli alla võtta. Praegu on sul silma nägemaks, kuidas on vaja oma tegevust planeerida, et saavutada suurem efektiivsus ja edasimineku.

NEITSI Allkirjade andmisel ja lepingute sõlmimisel ole tähelepanelik ja ära jäta midagi juhuse hooleks. Võnked muudavad sind unistavaks ja hajameelseks.

KAALUD Eriti just meeskonnatöö nõuab suuremat pühendumist ning enda ja teiste soovide tasakaalustamist. Kui boss on halvastujus, ära tee välja ja võta asja filosoofiliselt – ka tema on lihast ja luust inimesel!

SKORPION Hoidu pingest üleskrutimisest bossiga, kes võib sulle halvimal juhul kinga anda – kui end liiga asendamatuks pead.

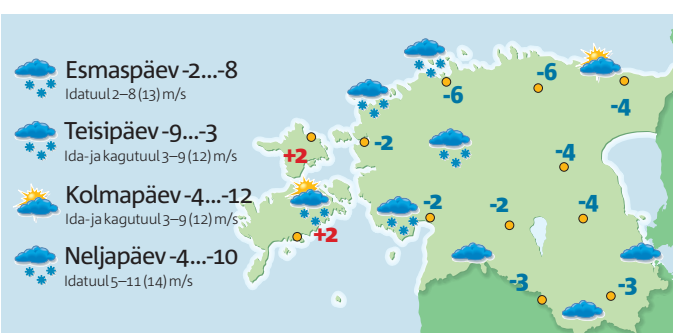
AMBUR Hetkel kipud enda võimeid ja võimalusi üle hindama. Võtad ehk liiga palju ette ja hiljem oled ajapuuduses.

KALJUKITS Kui sul on probleeme, siis küsi endalt, kas oled ikka piisavalt paindlik ja muutumisvõimeline?

VEEVALAJA Hoia tagaplaanile ning ära võta ette midagi, millega sa pole varem kokku puutunud. Lõpeta poolikud tööd, uute alustamisega oota veidi.

KALAD Tavalisest sõpradega üles võetud teemast võib alguse saada sootuks suurem ja olulisem ettevõtmine. Praegu on sõnadel ja ütlustel jõud taga, mistõttu oeldu võib kergemini teoks saada.

ILM

RISTSÕNA

	KIUSLIKUS "OIGE MEHE ..." (K. Ristiku)	KAUNISTUS LAISIK	MULTIKA- KROKODILL LAUAVESE	ERBIUM ETV SAATEJUHT	USU PROPAG- GEERIMINE USKUMATU- TELE SIRAS	...TENTEL AADUTITTEL	... TALV TAEVA JÄÄ PAHA VAIJM	PUDU... (kodukoos)	VEDELIK	MESKI (kõnek.) KÄÄNE (ühend.)
LAULIA										
FOSFOR										
ELEKTRI PO- HIVORJUDE HALDAJAJ OLYMPIA- REKORD										
MESSIAS										
SUURRIIK										
HÄBELIKKUS										
...TIMIMU SOKK										
ENDINE RAHVASTIKU- MINISTER										
IMAGO										
NAISENIMI										
KOMPO- NENT										
PALVE LÕPUSÕNA										
KUUPAEV										
KONNA- KUUSK										
AINESTIK										
KÕIGE ROHKEM										

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

- Peaarst näitab sotsiaalmis- teeriumi komisjonile oma haiglat. Ühes palatis viibib hulk noore- poolseid inimesi, kes näevad välja nagu Auschwitz'i vangid. „Kes need siis on?” uurivad amet- nikud. „Düstroofikud? Anorekti- kud?”
- VEEVALAJA Hoia tagaplaanile ning ära võta ette midagi, millega sa pole varem kokku puutunud. Lõpeta poolikud tööd, uute alusta- misega oota veidi.
- KALAD Tavalisest sõpradega üles võetud teemast võib alguse saada sootuks suurem ja olulisem ettevõtmine. Praegu on sõnadel ja ütlustel jõud taga, mistõttu oeldu võib kergemini teoks saada.
- Peaarst näitab sotsiaalmis- teeriumi komisjonile oma haiglat. Ühes palatis viibib hulk noore- poolseid inimesi, kes näevad välja nagu Auschwitz'i vangid. „Kes need siis on?” uurivad amet- nikud. „Düstroofikud? Anorekti- kud?”
- „Oh ei,” vastab peaarst. „Siin on need, kes püüdsid Swedbanki eksperimendi käigus 316 euroga kuus ära elada...”
- Ajakirjanik küsib Venemaa presidendilt Vladimir Putinilt: „Te ütlesite, et praegu ei ole enam 1937. aasta. Aga milles seisneb teie arvates vahe?”
- „1937-ndale ei pandud kirikus tantsi- mise eest kedagi kinni...”
- Neiu arstile: „Te ütlesite, doktor, et mul on sün- nituseni 23 nädalat. Kas olete selles kindel?”
- „Jah, täiesti kindel.”
- „Kindlasti 23, aga mitte 27?”
- „Ei mingeid kahtlusi, 23 nädalat.”
- „Jumal hoidku... Ma abiellusin vale mehega!”
- Luksuslikus butiigis küsis naine mehelt: „Kas sa armastad mind?”
- „See kasukas on kallim kui minu armastus,” vastab mees.

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

5		8							
	2	1	7						6
			6	5			3		
		5					2	7	
1	3					6	5		
4	6					1			
	7		9	4					
9			3	7	8				
				1			4		

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

4	5	6	9	3	2	1	7	8
9	1	3	8	6	7	2	5	4
8	2	7	4	5	1	9	3	6
7	3	2	6	9	5	4	8	1
6	9	8	7	1	4	3	2	5
5	4	1	3	2	8	6	9	7
1	7	4	2	8	3	5	6	9
3	8	9	5	4	6	7	1	2
2	6	5	1	7	9	8	4	3

Taristu

OTT VALIK

Dilbert

SCOTT ADAMS

Loodus

Kristel Vilbaste
loodusenaine@hotmail.ee

LÜHIDALT

Lund vihub sisse nii silmist, ninast kui ka kõrva-dest. Ükski müts või rätt ei saa seda valget tuis-ku pidama. Hetkeks avad õhku ahmides suu ja ka suu saab täis täiuslikku talvemaitset.

SOOVITUS

Nigulapäeval, 6. detsembril läheb alati külmaks. Selleks ajaks peavad lambavillased sokid jalas ja kindad käes olema. Vanasti aga tehti sooje rõi-vaid ka turbakiust. Veel 20. sajandi alguses kasu-tati turbakiudu haavasidemetes, vaipades, tek-kides ja talveriietes. Esimese ilmasõja ajal olid sõdurite vormirõivad turbast. Eriti hinnati turbast tehtud hobusetekke, need hoidsid hobused soo-jas ja terved.

TSITAAT

Nigul needib kinni kõik kohad, tuleb tugev külm. Äksi

NÄDALA NELI ILMAMÄRKI

Kügelev harakas, lumelookas puud, meetrine tuisuvaal ja kahepäevane tuisk

EESTI ALLIKAD

Punane allikas

Punane allikas asub Tartumaal, Alatskivil. Alatski-vi läbib ürgorg, milles paikneb jõe rajatud pais-järv. Järvest põhja pool kerkib puudest ümbritse-tud Linnamägi – muistne linnus. Linnamäest lää-nes, metsa kohal oru veerul on keskdevoni liiva-kivi paljand, kust voolab välja Punane allikas. Alli-ka kaugus järvest on 25 m ja suhteline kõrgus 6 m. Punasest allikast voolab vett välja 0,6 l/s. Allika vesi on puhas, vett kasutati joogiveena ja vee-ga on ravitud silmi, kes viskab Punasesse allikas-se hõbemündi ja joob vett, saab nägijaks. Allika lähedal kasvab Truuduse tamm, mille all antud vannet ei murra miski.

Detsembri algus: idatuisk ja talve maitse

Tore oli eelmise nädala alguses lugeda oma-valitsusametnike rõõm-said jutte sellest, kuidas talve tulekuks valmis ollakse. Kuidas on valmis sahad ja soola-koormad, teede ääres oranžid tuisuaiad... Ja siis ta tuli, sel hetkel, kui täiskuu pöördesse läks ja idatormi valla päästis. Peab ütleva, et esimesel tuisu-päeval oligi kõik nagu korras, aga vastu reedet näitas Tuisu-taat, et inimestel pole mõtet sõnu loopida. Hommikul oli hang ukse taga, suurivaevu õnnestus siin Raadil uks lahti lükata. Ja Peipsi ääres tuisuval-las elanud inimesena sai kohe ka labidat välgutama hakatud. Sest teadmine, et tuisk pres-sib lume nii tihedaks, et seda tuleb hiljem suisa kangiga kan-gutada, on kätte mälujälje jätnud. Tuisuhommiku alguses oligi lihtne: tõstad labidatäie üles ja see lihtsalt tuiskab kõi-gi nelja tuule poole. Aga kel-la 10-ks olid Tartus kõik teed nii umbes, et autod oli targem koju jätta ja mööda paljakstui-sanud alasid hangedest mööda jalutada. Kummaline oli siiski jälgida, kuidas inimesed oma raudruunadesse usuvad. Nägin, kuidas üks pereisa pak-

Loodusjõudude vastu ei saa, saab vaid mõistlikult käituda ja oma korda oodata.

kis oma pisikese lapse naise-ga autosse, võttis lagedal sisse suure hoo ja... kihutas han-ge. Muidugi ei liigatanud sel-line auto enam ka lükkamise peale. Soovituse peale tuua kodust lumelabidas tonksas mees jalaga lumehangesid ja kordas jonnakalt: „Mina pean

-1- Tugev tuul sasib varblaseisanda sulerüüd. Koduvarblane -2- Järvejää on nõrk. Parti see kannab, luike aga mitte. Jääkosklaemand ja noor kümnokk-luik -3- Tuisuvaal ümber kivi -4- Ahtalehine põdrakanep

Fotod: Arne Ader (loodusemees.ee)

tööle saama!” Hoopis rohkem meeldis mulle abivajajani tõt-tav kiirabijuht, ühskoos leidsi-me sellele masinale tee mööda muruplatse ja kohale ta jõudis-ki. Imelik on aga see, et Pada-orust on möödas kaks aastat ja inimesed justkui ei mäletaks-ki seda enam. Loodusjõudu-de vastu ei saa, saab vaid käi-tuda mõistlikult ja oma kor-da oodata.

Vihisev tuul

Torm, mille udused eelloo-rid juba nädala alguses Ees-timaal olid, sai täisvõimsuse kätte reede keskpäevaks. Kõi-ge rohkem puistas ta lund alla Võrtsjärve kagunur-ka Massumõisasse, kus ilmavaatlusjaa-mas mõõdeti 28 cm lund. Aga hoopis hulluks läks asi Soome lahel, kus mõõ-deti suurim tuule kiirus mõõtmisaegade algu-sest. Kirkonummi Mäkilou-to saare vaatlusjaamas mõõ-deti tuule kiiruseks 29 m/sek ja lained rabelesid üle üheksa meetri kõrgusteks. Tallinna-Helsingi liinilaeval olnud kir-jeldavad sõitu, mille jooksul aina oksendati ja asjad kuk-

kusid klirinal. Mandril kuku-tas tuul aga jälle elektriline, sest hoolimata kõvast tuulest, jäi lumi kohati puude soojade-le okstele kinni ja need kukku-sid liinidele. Tuhanded elami-sed olid taas elektrita.

Pekki tihasele

Põnev oli jälgida tuisu raugemist. Kõigepealt pugest pöö-sast välja harakas ja asus toi-tu otsima. Poole tunni pärast tulid toidumajja tihased ja varblased. Linnatänavatel puh-kes tõeline hakkide ja vareste sõda, kes puresid iga maha-kukkunud hamburgeripabe-ri pärast. Huvitav, et ka üksi-kud künnivaresed on taas lin-napildis. Aga linnud jäid tui-su tõttu tõeliselt hätta ja hea oli lugeda, kuidas inimesed teatasid toidumajade täislaa-dimisest ja sulissõprade aita-misest. Küllap oleks inimeste-le ära kulunud ka keskkonna-ameti üks sõbralik toitmise-ga alustamise soovitus, sest kes-konnaameti keeld on paljudel ikka veel meeles. Kui midagi reguleerida, siis järjekindlalt.

Virtualised sõhvivad

Pühapäeva varahommik oli Lõuna-Eestis juba päikese-

paisteline ja valge, hangeharja-del särava lumega. Põhja-Ees-ti pidi tundma ligi 10-kraadist külmahingust põhjast. Jääme-re ääres on külma ju juba 26 kraadi.

Saamimaal jõuluvana kodust veel pool tuhat kilo-meetrit põhja pool töötav Andrus Müller annab teada, et praegu on seal imeilusad roosad ja hästi kiiresti vehk-levad virmalised. Küllap tasub ka meil tähistaevaöödel lin-nast välja sõita ja põhjakaar-de kiigata.

Jää on nõrk!

Veekogud hakkavad nüüd tasapisi kinni külmuma ja kui-gi Peipsil saab veel laineõr-gust mööta, on tõenäoline, et jääpiir jookseb järgmise nädala pakasega järvele. Emajõgi on ikka tavatult kõrge veega ja näeb välja nagu lumepalli-sup: vee peal ujuvad suured jääpangad jõeveest läbi imbu-nud kollakate lumekoorma-tega. Lapsevanematele tuleb südamele panna, et räägik-sid lastele, et järgmisel nädalal tekkiv jää on nõrk ega kan-na inimest. Vesi on veel soe ja tegelikult on sula ka lume alla jäänud maagi. ●

LEHT + DVD

9 771406 077002 ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetuse: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epL.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Ärileht** 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epL.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

9 771406 086000 ISSN 1406-0869